

รายงาน

ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง
มังคัง ยั่งยืน และร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ”

๗	๒๒	สปช.
---	----	------

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

ที่ (สปท) ๑๗๙๘ / ๒๕๕๙

(สำเนา)

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และ
ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมนั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นางพรพันธุ์ บุญรัตน์	ประธานกรรมการ
๒. พลอากาศเอก อีระภพ เสนะวงษ์	รองประธานกรรมการ
๓. นางรวิวรรณ ภูริเดช	รองประธานกรรมการ
๔. นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	รองประธานกรรมการ
๕. นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์	เลขาธิการกรรมการ
๖. นายขวัญชัย ดวงสถาพร	โฆษกกรรมการ
๗. พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครื่องงาม	โฆษกกรรมการ
๘. พลอากาศเอก ขวัญชัย เอี่ยมรักษา	กรรมการที่ปรึกษา
๙. พลเอก คณิต อุทิตสาร	กรรมการที่ปรึกษา
๑๐. พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	กรรมการที่ปรึกษา
๑๑. นายเฉลิมพล ประทีปะวงษ์	กรรมการที่ปรึกษา
๑๒. พลเรือเอก ชรินทร์ ชุนทรชพันธ์	กรรมการที่ปรึกษา
๑๓. พลเอก ชูศิลป์ คุณมาไทย	กรรมการที่ปรึกษา
๑๔. พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	กรรมการที่ปรึกษา
๑๕. พลโท กมล สุภาพ	กรรมการ
๑๖. พลโท คณิต แจ่มจันทร์	กรรมการ
๑๗. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมการ
๑๘. นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	กรรมการ
๑๙. พลตำรวจเอก ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล	กรรมการ
๒๐. นายอักรินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	กรรมการ
๒๑. พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	กรรมการ

LIART

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษารายงาน เรื่อง การพัฒนากลไกการบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ตามแผนปฏิรูป
ของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และ
หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
ดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พรพันธ์ บุญยรัตพันธุ์

(นางพรพันธ์ บุญยรัตพันธุ์)

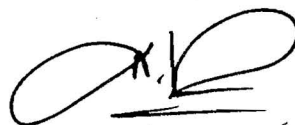
ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

สำนักกรรมาธิการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๕ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๓

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง “การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
และร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....”

	หน้า
๑. แผนการปฏิรูป	๑
๒. วิธีการปฏิรูป	๑๒
๓. กำหนดระยะเวลาการปฏิรูป	๒๑
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๒๑
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๒๑
๖. ข้อเสนอแนะ	๒๒
๗. ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ “(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....”	๒๒

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- บันทึกหลักการและเหตุผล (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕
- (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๖
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๖๐

ภาคผนวก ข รายชื่อกฎหมายลำดับรอง (อนุบัญญัติ) ออกตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... จำนวน ๓๕ ฉบับ ๘๓

ภาคผนวก ค การกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำในระยะยาว ๘๗

ภาคผนวก ง ตารางระยะเวลาการปฏิรูป ๙๕

รายงานของคณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

๑. แผนการปฏิรูป

ตามที่คณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้นำเสนอแผนการปฏิรูป ต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้เห็นชอบในหลักการดำเนินการของแผนการปฏิรูปดังกล่าวแล้ว

การจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในครั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการสืบต่อจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยได้คำนึงถึงความสำคัญ เร่งด่วน และสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปที่เหลืออยู่ การเสนอเรื่อง “การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....” นี้จะเป็นกลไกที่สำคัญในการปฏิรูปจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน มีการบูรณาการและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. .... ที่กำหนดไว้ใน “หมวด ๑๖ : การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ ด้านอื่น (๑) ให้มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศประกอบกัน”

ปัญหา

๑.๑ ปัญหาและสถานการณ์น้ำปัจจุบัน

น้ำเป็นทรัพยากรพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งการอุปโภคบริโภค การทำเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การผลิตไฟฟ้า การคมนาคมขนส่งทางน้ำ การท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งยังมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสัตว์และการรักษาระบบนิเวศ ในอดีตประเทศไทยเคยมีน้ำใช้อย่างไม่จำกัด แต่สถานการณ์ปัจจุบัน จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ความต้องการใช้น้ำมีมากขึ้น ขณะที่มีการทำลายป่าต้นน้ำอย่างต่อเนื่อง มีการชะล้างพังทลายของดิน แหล่งน้ำต้นเขินเก็บกักได้น้อยลง ส่งผลให้ประเทศเกิดภาวะขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกได้นำมาสู่ปัญหาน้ำหลากท่วมในฤดูฝน ทำความเสียหายแก่ชุมชน

และพื้นที่เพาะปลูกหลายพื้นที่ นอกจากนี้ การขยายตัวของชุมชนและอุตสาหกรรมยังส่งผลให้เกิดปัญหามลภาวะทางน้ำอย่างน่าวิตก ซึ่งล้วนแต่มีผลกระทบต่อเนื่องไปถึงการใช้ประโยชน์น้ำในทุกมิติ

จากผลการศึกษาการจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดย FAO (องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ Food and Agriculture Organization of the United Nations) ประเทศไทยถูกจัดเป็น ๑ ใน ๑๐ ของประเทศที่ใช้น้ำมากที่สุด รองจาก อินเดีย จีน สหรัฐอเมริกา ปากีสถาน และญี่ปุ่น โดยน้ำที่นำไปใช้ส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อการส่งออกเฉลี่ย ๒,๑๓๑ ลูกบาศก์เมตรต่อคนต่อปี อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะมีอัตราการใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรมเกษตรสูงแต่ผลิตภาพภาคการเกษตรของไทยยังต่ำกว่าประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านเกษตรอุตสาหกรรมอยู่มาก

๑) ปัญหาขาดแคลนน้ำ

- การขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค

ปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นปัญหาที่เกิดจากปริมาณน้ำ (Supply) ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำ (Demand) คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (๒๕๕๘) ได้วิเคราะห์ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีความต้องการน้ำอุปโภคบริโภค ๖,๔๙๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และในอนาคตความต้องการใช้น้ำในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ จะสูงถึง ๘,๒๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.๒ค.) จากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พบว่าจำนวนหมู่บ้านทั้งประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีทั้งหมด ๗๔,๙๖๕^{๑)} หมู่บ้าน มีหมู่บ้านที่ไม่มีระบบประปามีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๗,๘๖๐^{๒)} หมู่บ้านกระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ทั้งนี้หมู่บ้านส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๓,๓๘๑ หมู่บ้าน รองลงมาคือ ภาคเหนือ (๑,๓๗๔ หมู่บ้าน) ภาคใต้ (๑,๒๔๔ หมู่บ้าน) ภาคกลาง (๗๙๘ หมู่บ้าน) และภาคตะวันออก (๖๙๓ หมู่บ้าน) ตามลำดับ หากประชาชนยังคงใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการอุปโภค บริโภค ทำให้อาจประสบปัญหาคุณภาพน้ำ ความเพียงพอของปริมาณน้ำ และความสะดวกของประชาชน

- การขาดแคลนน้ำภาคการเกษตร

ประเทศไทยมีพื้นที่ ๓๒๑.๒ ล้านไร่ เป็นพื้นที่การเกษตร ๑๔๙.๒ ล้านไร่ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่การเกษตรมากที่สุด คือ ๖๓.๖ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๓ รองลงมาคือพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งมีพื้นที่การเกษตรรวม ๒๗.๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘ ของพื้นที่การเกษตรทั้งประเทศ ที่ผ่านมาในอดีตถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ. ๒๕๕๗) ได้มีการพัฒนาพื้นที่ชลประทานรวม ๓๐.๒๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่การเกษตร นอกเหนือจากนั้นอีกประมาณ ๑๒๐ ล้านไร่ หรือกว่าร้อยละ ๘๐ เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน ที่ปลูกพืชโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ อันเนื่องมาจากความผันแปรของสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งในบางพื้นที่ยังมีสภาพทางกายภาพที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการลำเลียงน้ำจากแหล่งน้ำมาใช้ประโยชน์อีกด้วย

๑ ข้อมูลทางการปกครองทั่วประเทศ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ ประกาศ ณ วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๒ แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ,คณะกรรมการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ , พฤษภาคม ๒๕๕๘

ปริมาณน้ำการใช้เพื่อการเกษตร มีสัดส่วนสูงสุดถึงร้อยละ ๗๕ หรือคิดเป็นปริมาณน้ำ ๑๑๓,๙๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จำแนกเป็นการเกษตรในเขตชลประทาน ๓๐.๒ ล้านไร่ ซึ่งได้จัดสรรน้ำให้ได้แล้ว ปริมาณ ๖๕,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร (โดยลุ่มน้ำที่มีการจัดสรรน้ำในเขตชลประทานมากที่สุด ได้แก่ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ท่าจีน น่าน ชี มูล และ ปิง) สำหรับการเกษตรนอกเขตชลประทาน คิดเป็นพื้นที่ ๑๒๐ ล้านไร่ เป็นความต้องการน้ำเพื่อไปทดแทนน้ำฝนที่ตกไม่เพียงพอกับความต้องการของพืชโดยคิดเฉพาะปลูกพืชฤดูฝนเท่านั้น มีประมาณ ๔๘,๙๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร (ลุ่มน้ำที่มีความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทานมากที่สุด ได้แก่ ลุ่มน้ำมูล โขง (อีสาน) ชี ขายฝั่งทะเลตะวันออก ภาคใต้ฝั่งตะวันออก และภาคใต้ฝั่งตะวันตก ตามลำดับ)

แนวโน้มปริมาณการใช้น้ำบาดาลในภาคการเกษตรมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างต่อภาคกลาง บริเวณลุ่มเจ้าพระยาตอนบน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัด พิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร สุโขทัย ชัยนาท สิงห์บุรี มีอัตราการใช้น้ำบาดาลสูงถึง ๗,๘๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน เนื่องจากมีการทำนาเกลือปีละ ๓ ครั้ง ทำให้เกิดการใช้น้ำบาดาลที่เกินสมดุลถึงปีละ ๘๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร การใช้น้ำบาดาลที่เกินสมดุลจะส่งผลให้ระดับน้ำบาดาลลดลง

- การขาดแคลนน้ำภาคอุตสาหกรรม

กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมของประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยมีโรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม จำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๓๙,๐๓๐ และ ๕๖ แห่ง ตามลำดับ มีความต้องการใช้น้ำรวมทั้งสิ้น ๔,๔๖๑ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ส่วนใหญ่ภาคเอกชนจะเป็นผู้จัดหาตัวเอง โดยใช้น้ำบาดาลเป็นหลัก

ปัจจุบันนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดปทุมธานี ได้เปลี่ยนมาใช้น้ำจากลำน้ำธรรมชาติเพิ่มขึ้น จึงต้องมีแหล่งเก็บน้ำที่จะระบายน้ำมาให้เพียงพอในช่วงหน้าแล้ง และพื้นที่บางส่วนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของการประปาได้ปรับเปลี่ยนมาใช้น้ำประปา ทั้งจากการประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง และระบบประปาท้องถิ่น ทำให้การประเมินตัวเลขน้ำขาดแคลนภาคอุตสาหกรรมไม่ชัดเจนนัก ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก มีพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่อยู่ในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง มีการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง มีการสูบน้ำและผันน้ำจากแม่น้ำเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรม มีระบบท่อส่งน้ำดิบ ซึ่งส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เกิดเหตุการณ์ขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรง จนเกิดภาวะวิกฤตในนิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด และนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ส่วนนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา ก็เกิดภาวะขาดน้ำรุนแรงเช่นกัน

นอกจากนี้ ยังมีนิคมอุตสาหกรรมบางส่วนที่ยังเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ซึ่งใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำแม่กวง นิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำลำตะคอง ร่วมกับภาคการเกษตรและอุปโภคบริโภคซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวอย่างรวดเร็ว สำหรับในอนาคตการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้มีแผนการจัดตั้ง

L I R T

นิคมอุตสาหกรรมขึ้นอีกจำนวน ๑๗ แห่ง และได้มีการประเมินความต้องการการใช้น้ำภาคอุตสาหกรรมรวมประมาณทั้งสิ้น ๕๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

- การขาดแคลนน้ำภาคบริการ และการท่องเที่ยว

การขยายตัวภาคบริการและการท่องเที่ยวของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาระบุว่าในระยะ ๕ ปีที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๑๔ ล้านคน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็น ๒๔.๘ ล้านคน ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒๖.๓๕ ต่อปี ซึ่งสูงเป็นลำดับที่ ๗ ของโลก โดยในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า มีการคาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ๖๗ ล้านคน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมความพร้อมด้านแหล่งน้ำเพื่อสนับสนุนการใช้น้ำให้กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและแหล่งท่องเที่ยวที่จะมีการพัฒนาใหม่ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

- ความขัดแย้งจากการใช้น้ำ

ความขัดแย้งจากการใช้น้ำ จำแนกเป็น ๒ กรณีหลัก คือ (๑) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำ สาเหตุจากการจัดสรรน้ำที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรที่อยู่ต้นน้ำกับปลายน้ำ เนื่องจากโอกาสการรับน้ำของเกษตรกรที่อยู่ปลายน้ำขึ้นอยู่กับการใช้งานของเกษตรกรที่อยู่ต้นน้ำ รวมถึงความต้องการปริมาณน้ำในการปลูกพืชแต่ละชนิดที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังเป็นความขัดแย้งการใช้น้ำระหว่างภาคอุตสาหกรรมและบริการกับภาคเกษตรกรรม เช่น ในบางปีไม่มีการปล่อยน้ำให้เกษตรกรในจังหวัดภาคกลางเพื่อกันไม่ให้น้ำท่วมกรุงเทพมหานคร จึงเกิดปัญหาข้อขัดแย้งในความไม่เป็นธรรมของการจัดสรรน้ำที่ฝ่ายหนึ่งได้รับประโยชน์ และอีกฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์ เป็นต้น อีกสาเหตุคือ เกิดจากสถานะฝนแล้ง ช่วงเวลาดังกล่าวไม่มีการจัดสรรน้ำเพราะต้องสำรองน้ำไว้เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและเพื่อหนุนระดับน้ำไม่ให้น้ำทะเลไหลทะลักเข้าไปทำความเสียหายให้กับพื้นที่ส่วนของเกษตรกรในเขตปริมณฑล ทำให้เกษตรกรที่ทำนาปรัง ต้องหาแหล่งน้ำจากที่อื่นเพื่อทดแทนน้ำจากระบบชลประทานโดยการสูบน้ำใต้ดินมาใช้ และ (๒) ความขัดแย้งอันเกิดจากคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม สาเหตุจากนโยบายของภาครัฐที่ต้องการกระจายภาคอุตสาหกรรมไปสู่ท้องถิ่น และโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะตั้งใกล้กับแหล่งน้ำ ซึ่งได้มีการปล่อยน้ำเสียที่ไม่ผ่านกระบวนการบำบัดลงสู่แหล่งน้ำซึ่งได้สร้างความเสียหายต่อแหล่งน้ำโดยตรง ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค จนทำให้มีการร้องเรียนจากชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนดังกล่าว

๒) ปัญหาน้ำท่วมและอุทกภัย

ในรอบ ๓๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ประสบปัญหาน้ำท่วมเกือบทุกจังหวัดของประเทศถึง ๑๓ ครั้ง ในปีต่าง ๆ ดังนี้ ปี พ.ศ. ๒๕๑๕, ๒๕๑๘, ๒๕๒๑, ๒๕๒๓, ๒๕๒๖, ๒๕๓๒, ๒๕๓๘, ๒๕๔๔, ๒๕๔๕, ๒๕๔๘, ๒๕๔๙, ๒๕๕๓ และ พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีอุทกภัยในกลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่มีความรุนแรงถึง ๘ ครั้ง คือ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘, ๒๕๒๖, ๒๕๓๘, ๒๕๔๕, ๒๕๔๘, ๒๕๔๙, ๒๕๕๓ และ พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามลำดับ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และเศรษฐกิจของประเทศมากมายมหาศาล ดังเช่นปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นมูลค่า ๑.๔๔ ล้านล้านบาท สภาพปัญหาอันเกิดจากการบริหารจัดการ อุทกภัย

ที่รุนแรงขึ้น ในหลายปีที่ผ่านมา มีลักษณะของภัยที่มีความรุนแรงในหลายภาคของประเทศสร้างความเสียหายมหาศาล และมีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง แต่ยังไม่มีความชัดเจนในด้านขั้นตอนและกรอบการดำเนินการเพื่อแก้ไข บรรเทาปัญหาให้เบาบาง รัฐบาลเองก็ไม่มีนโยบายที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน อีกทั้งไม่มีหน่วยงานเจ้าภาพ ในการแก้ไขปัญหาคู่ทศภัย ทำให้ไม่สามารถรับมือกับภัยที่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน และทันท่วงที

๓) ปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม

ปัจจุบันพบว่า แม่น้ำหลายสายของประเทศไทยประสบปัญหาด้านคุณภาพน้ำ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งที่มีปริมาณน้ำไหลน้อยและหลายพื้นที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพน้ำบาดาลอีกด้วย ประเทศไทยมีแหล่งน้ำหลัก จำนวน ๕๒ แหล่งน้ำ แบ่งเป็นแม่น้ำสายหลัก ๔๘ สาย และแหล่งน้ำนิ่ง ๔ แห่ง มีการตรวจวัดคุณภาพน้ำ ๓๖๖ จุดตรวจวัด จำนวน ๔ ครั้ง/ปี และประเมินภาพรวมของคุณภาพน้ำ โดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) จากการตรวจวัดคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่า มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีเพียงร้อยละ ๒๙ พอใช้ ร้อยละ ๔๙ และเสื่อมโทรม ร้อยละ ๒๒ จากการเปรียบเทียบคุณภาพน้ำเป็นรายภาค พบว่า คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำในภาคใต้มีคุณภาพน้ำดีกว่าภาคอื่นๆ ขณะที่ภาคกลางมีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมากกว่าภาคอื่นๆ โดยกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมากที่สุด และ จังหวัดตรัง เป็นจังหวัดที่มีคุณภาพน้ำดีที่สุด

สถานการณ์คุณภาพน้ำในช่วง ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๗) พบว่า มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง โดยแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลง ส่วนแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุสำคัญของปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม มาจากการระบายน้ำเสียจากชุมชนปริมาณน้ำเสียจากชุมชนเกิดขึ้น ๑๐.๓ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ขณะที่ ระบบบำบัดน้ำเสียรองรับน้ำเสียที่เกิดขึ้นได้เพียงร้อยละ ๓๑ พื้นที่ที่มีน้ำเสียชุมชนเกิดขึ้นมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร มีน้ำเสียประมาณ ๒ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน (คำนวณจากร้อยละ ๘๐ ของปริมาณการใช้น้ำประปา พ.ศ. ๒๕๕๖ ประมาณ ๒,๔๘๕,๗๗๑ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน : ข้อมูลจากการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๕๗) ปัจจุบันระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่กรุงเทพมหานครสามารถบำบัดน้ำเสียได้ ร้อยละ ๓๘ ของปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น สำหรับปัญหาการรुक้าของน้ำเค็ม ทำให้เกิดผลกระทบต่อ การเพาะปลูกพืช การประปา การประมง การอุตสาหกรรม ตลอดจนการอุปโภค บริโภคของราษฎรที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ โดยในส่วนของลุ่มน้ำเจ้าพระยา ท่าจีน มีปริมาณน้ำที่ใช้ในการผลักดันน้ำเค็ม ๑,๒๖๑ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี จากเขื่อนภูมิพล สิริกิติ์ และกรณีเกิดภัยแล้งจะอาศัยน้ำจากเขื่อนแม่กลองผ่านคลองจรเข้สามพันมาคลองพระยาบันลือ ลงที่เหนือลำแควในเจ้าพระยา ส่วนของแม่น้ำแม่กลอง ใช้น้ำในการผลักดันน้ำเค็มจำนวน ๑,๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี จากเขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนวชิราลงกรณ์ นอกจากนี้ ยังมีแม่น้ำปราจีนบุรี แม่น้ำบางปะกง ใช้น้ำผลักดันน้ำเค็ม ๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี จากเขื่อนขุนด่านปราการชล เขื่อนคลองสียัด และเขื่อนพระประ

๑.๒ ปัญหาการบริหารจัดการ

นโยบายรัฐบาล/แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ/ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในระยะที่ผ่านมาแม้มีการกำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำมาอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากความสลับซับซ้อนของสภาพปัญหาที่แปรเปลี่ยนตลอดเวลา จึงไม่อาจครอบคลุมในทุกปัจจัยของปัญหา และมีข้อจำกัดต่อการบูรณาการแผนงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการ จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาน้ำอย่างยั่งยืนได้

นโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา, ๒๕๕๗) ได้ให้ความสำคัญเรื่องการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนโดยระบุว่า “บริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ จัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและมีกระบวนการบูรณาการแผนงานและงบประมาณร่วมกันของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดทำแผนงาน โครงการ ไม่เกิดความซ้ำซ้อน มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับทิศทางและนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยจัดตั้งหรือกำหนดกลไกในการบริหารจัดการน้ำพร้อมทั้งมีการนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงมาใช้ ในระบบของการบริหารจัดการน้ำและการเตือนภัย”

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๙)

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน”

แผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้มุ่งหมายให้เป็นกรอบนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำของประเทศในทุกด้าน ทั้งปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาคุณภาพน้ำ อย่างมีเอกภาพและบูรณาการในทุกมิติ และเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นกรอบแนวทางการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงระยะเวลาของเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องและบูรณาการแผนตั้งแต่ระดับลุ่มน้ำ/จังหวัด การเตรียมความพร้อมการดำเนินงานในทุกมิติเพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปีต่อไป โดยแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์

(๑) ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค เพื่อจัดหาน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค ที่เพียงพอทั้งปริมาณคุณภาพ ให้แก่ชุมชนชนบท (ครบทุกหมู่บ้านในปี พ.ศ. ๒๕๖๐) และชุมชนเมือง พื้นที่เศรษฐกิจ แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

(๒) ยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต เพื่อจัดหาแหล่งน้ำสำหรับชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพพื้นฐาน การทำเกษตรน้ำฝน การผลิตต่าง ๆ ของชุมชนให้เพียงพอจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการพัฒนาตามเป้าหมายของประเทศ การพัฒนาเกษตรชลประทานและพัฒนา

ด้านเศรษฐกิจรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม โดยต้องพิจารณาศักยภาพข้อจำกัดของพื้นที่และมีมิติทางสังคม/วิถีชุมชน รวมทั้งควบคุมและจัดสรรน้ำให้สมดุลและเพียงพอเพื่อรักษาระบบนิเวศ และบริหารจัดการความต้องการใช้น้ำให้สมดุลกับน้ำต้นทุน

(๓) ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย เพื่อลดความเสียหายจากอุทกภัยของชุมชนเมืองพื้นที่เศรษฐกิจหลัก โดยการป้องกันในเขตชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญที่มีผลกระทบรุนแรงและเสียหายสูง ให้มีการใช้มาตรการเชิงรุกในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและมาตรการผังเมืองเพื่อลดผลกระทบในอนาคต การลดความเสียหายจากน้ำหลาก ดินโคลนถล่ม น้ำท่วมฉับพลัน โดยการชะลอน้ำในพื้นที่ต้นน้ำและกลางน้ำ จัดการข้อมูลและการเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ และลดความเสียหายในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤติ(รุนแรงหรือมีความเสียหายสูง) รวมทั้งการปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การสนับสนุนการปรับตัวและหนีภัย

(๔) ยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพน้ำ เพื่อให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักและในลุ่มน้ำที่มีคุณภาพน้ำวิกฤติ ให้มีคุณภาพน้ำอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป โดยให้ความสำคัญกับการลดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด การบังคับใช้กฎหมาย การให้ความรู้ ความตระหนัก และมาตรการตรวจวัดเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

(๕) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน ฟื้นฟูป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของประเทศ และการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ต้นน้ำ เพื่อให้สามารถสร้างความสมดุลของน้ำท่า ลดผลกระทบต่อปัญหาการขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม

(๖) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ เพื่อการบริหารจัดการ เมืองคักร กลไกกฎหมาย (รวมทั้งข้อตกลง ความร่วมมือระหว่างประเทศ) ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นเอกภาพ และมีข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ บริหารจัดการได้รวดเร็ว อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ขณะนี้ได้ใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดแผนงานโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี และจะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ต่อไป

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยมิได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาว การบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารจึงให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมืองหรือนโยบายของรัฐบาล ซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาลก็ทำให้นโยบายขาดความต่อเนื่อง ถือเป็น การสูญเสียโอกาสและสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศ ดังนั้นการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังจะช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งจะใช้เป็นกรอบการพัฒนาระยะยาว กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

การกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ในแต่ละด้าน ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความยั่งยืน ขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการและรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. .... ที่กำหนดไว้ใน “มาตรา ๖๕ รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำ แผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำการกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมายและสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย ยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อใดประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้”

๑) ปัญหาและความท้าทายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน ตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นที่จะต้องมีการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดังนี้

(๑) เนื่องจาก องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่สำคัญคือ “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” ซึ่งจะเป็นหน่วยงานหลักในการประสานและดำเนินการร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อน แผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติในระดับชาติและประสานการดำเนินการแผนยุทธศาสตร์ ให้มีความต่อเนื่องได้ในทุกรัฐบาล ส่วน “คณะกรรมการลุ่มน้ำ” จะเป็นกลไกสำคัญในระดับภูมิภาค/พื้นที่ ซึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและผลักดันแผนในพื้นที่ ไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญกับการจัดตั้ง องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งจะต้องตราไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ

(๒) รัฐบาลจะต้องผลักดันให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องนำแผนยุทธศาสตร์แปลงไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนงานระดับกระทรวง/กรม ภูมิภาค/จังหวัด และท้องถิ่น โดยกระทรวง/กรม ที่มีหน่วยงานราชการในภูมิภาคดำเนินการบูรณาการแผนงาน/โครงการร่วมกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอแผนงาน/โครงการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายภายใต้กฎหมายของท้องถิ่น หากโครงการที่เกินขีดความสามารถของท้องถิ่น ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นภายในจังหวัด

(๓) แผนงานโครงการ ที่จะดำเนินการต่อไปตามยุทธศาสตร์นี้ จะต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน

(๔) การจัดสรรน้ำระหว่างกิจกรรม หรือระดับลุ่มน้ำ มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างกลไก เพื่อให้มีการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม ลดข้อขัดแย้งในกรณีที่เกิดสภาวะแล้งรุนแรง

(๕) การจัดทำผังลุ่มน้ำและการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ครอบคลุมทั้งเขตลุ่มน้ำ ตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

(๖) เร่งรัดการจัดทำระบบฐานข้อมูลส่วนกลาง โดยการบูรณาการข้อมูลที่ผ่านมา กระบวนการวิเคราะห์จากหน่วยงานราชการเจ้าของข้อมูล และมีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง สามารถแบ่งปันและนำข้อมูล มาใช้ได้ทันสถานการณ์ และพัฒนาระบบคาดการณ์ภูมิอากาศที่สามารถคาดการณ์ได้แม่นยำทั้งตำแหน่งและระยะเวลาการคาดการณ์ระยะยาว เพื่อการบริหารจัดการที่แม่นยำ รวมทั้งการติดตั้งระบบเฝ้าระวังสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กระจายโดยทั่วถึงทุกพื้นที่ เพื่อความสามารถในการสร้างระบบจำลองสถานการณ์และระบบเตือนภัย เพื่อรองรับสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒) ปัญหาการจัดทำผังลุ่มน้ำและการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การวางผังประเทศ ผังภาค ผังอนุภาค และผังลุ่มน้ำไม่สอดคล้องกับขอบเขตลุ่มน้ำ ทำให้การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินขาดความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการควบคุมพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม หรือที่ราบน้ำท่วมถึง (Floodplain) ที่อาจต้องมีการควบคุมข้ามเขตการปกครองหรือข้ามจังหวัด (แต่อยู่ภายในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน) ตลอดจนขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานปฏิบัติด้านการวางผังเมือง และข้อมูลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ วางผังเมือง และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) ได้แก่ ข้อมูลแหล่งน้ำ อุตุนิยมิวิทยา ชลศาสตร์ อุทกภัย พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม ภัยแล้ง เป็นต้น ทำให้การพัฒนาและการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำ การกำหนดพื้นที่รองรับการตั้งถิ่นฐาน และการขยายตัวของชุมชนในอนาคตกับการพัฒนาแหล่งน้ำ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวม ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓) ปัญหาด้านการบริหารจัดการข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน

จากเหตุการณ์น้ำท่วมเมื่อปี ๒๕๕๔ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สสนก. ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้จัดตั้งและดำเนินการพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้แผนงานระยะเร่งด่วนด้าน “พัฒนาค้างข้อมูล ระบบพยากรณ์ และเตือนภัย” ของคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (กยน.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นระบบกลางในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำ ทั้งข้อมูลแผนที่ สถิติ สภาพอากาศ สถานการณ์น้ำในลำน้ำสายหลัก และอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพยากรณ์สภาพฝน และน้ำท่า สำหรับใช้

ในการวางแผนการจัดการน้ำ และแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม ในการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำ เช่น อัตรากาโรล และระดับน้ำของแม่น้ำหลักที่สำคัญ ใช้ระบบโทรมาตรหรือกล้องวงจรปิด นอกจากนี้ได้ใช้เทคโนโลยีดาวเทียมสำรวจและติดตามสถานการณ์ และเทคโนโลยีขั้นสูงในการสำรวจสภาพท้องน้ำและภูมิประเทศ

ความคืบหน้าในการพัฒนาคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติเพื่อให้บริการข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้านน้ำเรื่อยมาจนกระทั่งในปี ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดย คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและจัดทำแนวทางการบริหารอย่างเป็นระบบ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำของประเทศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๙ ซึ่งคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ ที่ได้กำหนดแผนพัฒนาต่อยอดคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติให้เป็นระบบข้อมูลกลางด้านน้ำและพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจให้สามารถลดความเสี่ยงและสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำของประเทศโดยภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีระบบหลักดังนี้

(๑) ระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ และระบบโครงสร้างพื้นฐาน รวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย ๓๐ หน่วยงาน

(๒) ระบบในการติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์ และคาดการณ์สถานการณ์น้ำในภาวะปกติ และตัดสินใจ แก้ไข บรรเทาอุทกภัยในภาวะวิกฤต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) กระบวนการในการกำหนดทิศทางการพัฒนา อานุรักษ์ และซ่อมบำรุง อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

๔) ขาดกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในอดีตซึ่งทรัพยากรน้ำมีอย่างไม่จำกัดนั้น เป็นการกำหนดนโยบายแบบบนลงล่าง กล่าวคือ หน่วยงานหรือผู้บริหาร ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นผู้กำหนดนโยบาย แล้วสั่งการไปยังหน่วยงานปฏิบัติทั้งในระดับชาติและในระดับลุ่มน้ำ โดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนจวบจนถึงปัจจุบัน ศักยภาพทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณของทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรน้ำที่พึงใช้ได้อยู่อย่างจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการ จึงทำให้เกิดคำถามและปัญหาการใช้ทรัพยากรน้ำในด้านต่างๆ เป็นต้นว่า ด้านความคุ้มค่า การแก่งแย่งน้ำ ความสมดุลในการใช้น้ำต่อการอนุรักษ์ฟื้นฟู และรักษาสภาพแวดล้อมให้คงความยั่งยืน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเข้ามามีบทบาทต่อการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในยุคปัจจุบัน และเกิดการผลักดันให้เป็นไปในรูปแบบจากล่างขึ้นบน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นที่ยอมรับ เกิดขึ้นได้จริงและตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของภาคประชาชนอย่างแท้จริง

LI RT

๑.๓ ปัญหาด้านกฎหมายและองค์กร

๑) ขาดกฎหมายกลาง

(๑) ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดกฎหมายกลางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่จะกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมพร้อมทั้งการแบ่งอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ทับซ้อนกัน อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีความพยายามผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... เพื่อเป็นกฎหมายกลางในการเชื่อมโยงองค์กรและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำให้เกิดเอกภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมาแล้วหลายครั้ง แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้กฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรม ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาการปล่อยของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง น้ำเน่าเสีย เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้น้ำในกิจกรรมต่าง ๆ ในหลายๆ ท้องที่ ในขณะที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับน้ำบางฉบับมีผลบังคับใช้นานกว่า ๕๐-๖๐ ปี โดยไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาให้เหมาะสม จึงทำให้การบังคับใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เกิดช่องว่างทางกฎหมายจากการศึกษารวบรวมข้อมูลพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำสามารถแยกออกเป็นกฎหมายทั่วไป กฎหมายเฉพาะ และหากจะจำแนกตามกิจกรรมหลักเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ในด้านการพัฒนาและการอนุรักษ์ การจัดสรรทรัพยากรน้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำแล้วมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมอยู่ด้วยกันมากกว่า ๓๓ ฉบับ ซึ่งในแต่ละกิจกรรมของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำต้องมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับโดยมีหน่วยงานปฏิบัติงานในกรอบที่กฎหมายแต่ละฉบับกำหนดไว้ จึงเป็นปัญหาทางกฎหมายที่มีลักษณะกระจายตัวกัน ทำให้การจัดการทรัพยากรน้ำ ไม่บรรลุสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายเท่าที่ควร นอกจากนี้กฎหมายเกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำที่บังคับใช้ในปัจจุบัน บางฉบับได้ประกาศใช้มาเป็นเวลานานมีความล้าสมัย และมีช่องว่างของกฎหมาย โดยมิได้มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของกฎหมายให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันแต่อย่างใด จึงก่อให้เกิดปัญหาในการใช้บังคับ

(๒) การขาดความเป็นเอกภาพ สภาพของกฎหมายที่ใช้ยังขาดความเป็นเอกภาพเนื่องจากกฎหมายที่บังคับใช้ในเรื่องเดียวกันมีจำนวนมาก โดยแต่ละฉบับมีการบังคับใช้ไม่ครอบคลุมในทุกกรณี ซึ่งนอกจากจะก่อความสับสนในการใช้กฎหมายแล้ว ยังก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติตามมาอีกด้วย เพราะผู้บังคับใช้มักเกิดความสับสน ไม่แน่ใจว่าสมควรจะใช้กฎหมายฉบับใดบังคับใช้แก่กรณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อเกิดแล้วก็ต้องเสียเวลาในการวินิจฉัยและตีความว่าจะเข้าความผิดกรณีใด จึงขาดความคล่องตัวในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๒) องค์กร

ปัญหาด้านโครงสร้างองค์กรการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในอดีตถึงปัจจุบันเกิดปัญหาการทำงานยังไม่เป็นเอกภาพและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะหน่วยงานส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำที่มีอยู่หลากหลายยังคงสังกัดอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของหลายกระทรวง โดยมีหน่วยงานปฏิบัติในบางกระทรวงมีหน้าที่แบบไม่ใช่ภารกิจหลักหรือเป็นงานฝาก

บางหน่วยงานได้กำหนดการทำงานไว้หลายประเภทหลายวัตถุประสงค์ เกินบทบาทหน้าที่ของกระทรวงที่สังกัด แต่งานบางประเภทที่มีความสำคัญกลับไม่มีเจ้าภาพรับผิดชอบ เหมือนที่เป็นในสมัยก่อนการปฏิรูประบบราชการ และที่สำคัญที่สุดก็คือ ภาระหน้าที่งานจัดการทรัพยากรน้ำอันเป็นอำนาจหน้าที่ต้องดำเนินการไม่ว่าจะเป็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตามที่กล่าวข้างต้นก็ปรากฏว่าไม่ใช่ภารกิจหลักของกระทรวงใดเลย โดยสรุปแล้ว สภาพและปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีดังนี้

- (๑) การขาดองค์กรและโครงสร้างหลักในการบริหารจัดการ
- (๒) โครงสร้างองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำยังกระจัดกระจาย
- (๓) การขาดเจ้าภาพในการบริหารจัดการที่แท้จริงและเป็นรูปธรรม
- (๔) ขาดความเป็นเอกภาพและความชัดเจนในการบริหารจัดการและการปฏิบัติ
- (๕) การขาดงบประมาณและแผนงบประมาณในการดำเนินการ

๑.๔ สรุปข้อเสนอประเด็นการปฏิรูปของสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ตามรายงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร :

การปฏิรูปกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้เสนอผลการศึกษาและข้อเสนอประเด็นปฏิรูป ๖ ข้อ ดังนี้

- ๑) การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับพื้นที่ ๒) การจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ๓) การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- ๔) ปฏิรูปการจัดทำยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำ ๕) การปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่มีอยู่แล้ว และที่จะต้องมีการเพิ่มเติม และ ๖) การบริหารจัดการข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน

๒. วิธีการปฏิรูป

๒.๑ วิธีวิเคราะห์ จัดทำแนวทาง

๑) ต่อยอดจากรายงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร : การปฏิรูปกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๒) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๓) เชิญหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องมาชี้แจงให้ข้อมูลต่อที่ประชุมคณะกรรมการธิการ ตลอดจนเรียกเอกสารที่เกี่ยวข้องอันจำเป็นต่อการพิจารณาศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔) ประชุมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕) ประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็น โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

๒.๒ การปฏิรูปกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๑) การผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

แนวทางการปฏิรูป

เนื่องจาก (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... จะเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศทั้งระบบ รวมทั้งช่วยสนับสนุนความสัมฤทธิ์ผลของแผนการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านความมั่นคง ลดความเหลื่อมล้ำการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมและให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามนโยบายของรัฐบาล และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. .... มาตรา ๗๒ (๔) ที่กำหนดให้รัฐพึงดำเนินการ จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภคของประชาชนรวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการอื่น และที่สำคัญได้กำหนดในหมวด ๑๖ : การปฏิรูปประเทศมาตรา ๒๕๘ (ข) (๑) ให้มีการปฏิรูปประเทศให้เกิดผล โดยให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ศึกษา เปรียบเทียบหลักการและสาระสำคัญใน (ร่าง) พระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ ทั้ง ๔ ฉบับ ได้แก่ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๒๗/๒๕๕๘) (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ฉบับของคณะปฏิรูปด้านกฎหมาย (คปก.) (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ฉบับของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ฉบับปรับปรุงใหม่ แล้วมีความเห็นว่า เนื้อหาสาระสำคัญในภาพรวมของทุกร่างฯ มีหลักการและกลไกการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่คล้ายคลึงกัน แต่ละร่างฯ ต่างก็มีข้อดี และจุดเด่น แต่ยังมีรายละเอียดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบางประการที่แตกต่างกัน

ข้อแตกต่างที่เป็นสาระสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ฉบับของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ฉบับปรับปรุงใหม่ มีดังนี้

(๑) องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๑.๑) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ : องค์ประกอบของ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ตามร่างฯ ที่ สปช. เสนอ มีจำนวนใกล้เคียงกับองค์ประกอบของ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ใน (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... และได้กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีที่มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งการกำหนดดังกล่าวอาจทำให้การได้มาซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเกิดความล่าช้าได้ ส่วน (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มาจากการแต่งตั้งของนายกรัฐมนตรี มิได้มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา

กรณีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดตั้งหน่วยงานของรัฐขึ้นใหม่ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จะต้องปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ โดยให้ส่วนราชการที่ขอจัดตั้งเสนอคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวง และ ก.พ.ร. พิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี หากยังไม่มี การดำเนินการตามขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐดังกล่าว ก็ไม่อาจกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ ในการนี้ ได้กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล ให้รัฐบาลเสนอกฎหมายจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าวให้มีฐานะเป็นกรม ภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๑.๒) คณะกรรมการลุ่มน้ำ : องค์ประกอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามร่างฯ ฉบับสภาปฏิรูปแห่งชาติเสนอ ได้กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธาน แต่ใน (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... (ปรับปรุง) กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ เพื่อต้องการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเข้ามากำกับการประชุมและประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำเป็นไปด้วยความราบรื่น

(๒) กองทุนทรัพยากรน้ำ

ตามเจตนารมณ์ (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ฉบับของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เกี่ยวกับการจัดตั้ง “กองทุนทรัพยากรน้ำ” เพื่อให้มีงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการอนุรักษ์ ปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ รวมทั้งส่งเสริมความเข้มแข็งของประชาชน นั้น เนื่องจากการจัดตั้งกองทุนจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๓๔ ที่กำหนดให้

หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดก่อน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาวินัยการเงินการคลังและดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวอย่างเคร่งครัด รวมทั้งกองทุนที่จะจัดตั้งขึ้นต้องมีรายได้ที่เกิดจากการดำเนินงานของกองทุนอย่างเพียงพอเพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุน โดยรายได้ดังกล่าวต้องมีได้มาจากเงินงบประมาณแผ่นดิน แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งขณะนี้ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่า หากมีการจัดตั้งกองทุนทรัพยากรน้ำรายได้ที่ได้รับตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะเพียงพอแก่การดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนหรือไม่ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงไม่ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนทรัพยากรน้ำขึ้น หากไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ ก็ไม่อาจกำหนดให้มีกองทุนทรัพยากรน้ำไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ ดังนั้น ในการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้กำหนดรูปแบบในลักษณะของการจัดเก็บรายได้จากเงินค่าใช้น้ำ ค่าปรับทางปกครอง ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ ค่าปรับทางคำพิพากษา เงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำ รวมทั้งเงินสนับสนุนจากรัฐบาล ขึ้นมาทดแทนกองทุนทรัพยากรน้ำในช่วงระยะแรกก่อน ทั้งนี้การจัดตั้ง กองทุนทรัพยากรน้ำ สามารถดำเนินการได้ภายหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งส่วนราชการซึ่งมีฐานะเป็นกรม เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในระยะต่อไป

(๓) การจัดสรรน้ำ

ข้อแตกต่างเกี่ยวกับการกำหนดประเภทการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในร่างฯ ฉบับที่ สปช. เสนอ และ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ฉบับนี้ ได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ยังคงเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างฉบับที่ สปช. เสนอ

(๔) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาวะวิกฤต

ร่างฉบับที่ สปช. เสนอ ได้กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาวะวิกฤตแต่ละลุ่มน้ำไว้เป็นการล่วงหน้า และกำหนดให้ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติคัดเลือกคณะบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ หรือผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ เป็นคณะบัญชาการในภาวะวิกฤตรุนแรงและกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบสูงสุดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์เพื่อให้นายกรัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้ง ใน(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....ฉบับนี้ ได้มีบทกำหนดให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาวะวิกฤต อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติแล้ว

(๕) บทกำหนดโทษ

(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ฉบับนี้ ได้ปรับปรุงแก้ไข บทกำหนดโทษตามร่างฉบับที่ สปช. เสนอ โดยให้มีทั้งโทษปรับทางปกครอง และโทษทางอาญา

โดยสรุปคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้พิจารณากลับกรอง ตรวจสอบ และพัฒนา (ร่าง) พระราชบัญญัติ

ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... เพื่อให้เกิดความรอบคอบ รัดกุม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในทุกภาคส่วน และลดข้อขัดแย้งในการเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... โดยได้จัดให้มีการสัมมนา และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๙

สาระสำคัญใน (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ประกอบด้วย ๙ หมวด รวมทั้งสิ้น ๑๑๗ มาตรา ดังนี้

หมวดทั่วไป ประกอบด้วย มาตรา ๑-๕

หมวด ๑ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ประกอบด้วย มาตรา ๖-๗

หมวด ๒ สิทธิในน้ำ ประกอบด้วย มาตรา ๘-๑๐

หมวด ๓ องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย มาตรา ๑๑-๔๕

ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ประกอบด้วย มาตรา ๑๑-๒๕

ส่วนที่ ๒ กลุ่มน้ำและคณะกรรมการกลุ่มน้ำ ประกอบด้วย มาตรา ๒๖-๔๓

ส่วนที่ ๓ องค์การผู้ใช้น้ำ ประกอบด้วย มาตรา ๔๔-๔๕

หมวด ๔ การจัดสรรน้ำ ประกอบด้วย มาตรา ๔๖-๖๓

หมวด ๕ ภาวะวิกฤตน้ำ ประกอบด้วย มาตรา ๖๔-๘๖

ส่วนที่ ๑ การป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ ประกอบด้วย มาตรา ๖๔-๖๗

ส่วนที่ ๒ เขตภาวะวิกฤตน้ำ ประกอบด้วย มาตรา ๖๘-๗๘

ส่วนที่ ๓ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

ประกอบด้วย มาตรา ๗๙-๘๖

หมวด ๖ การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ ประกอบด้วย มาตรา ๘๗-๙๒

หมวด ๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย มาตรา ๙๓-๙๕

หมวด ๘ ความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ

ประกอบด้วย มาตรา ๙๖-๙๗

หมวด ๙ บทกำหนดโทษ ประกอบด้วย มาตรา ๙๘-๑๑๒

บทเฉพาะกาล ประกอบด้วย มาตรา ๑๑๓-๑๑๗

รายละเอียดดัง ภาคผนวก ก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เพื่อความมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... เห็นควรให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเร่งจัดทำกฎหมายลำดับรองหรืออนุบัญญัติที่สำคัญภายใต้ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... จำนวน ๓๕ ฉบับ

รายละเอียดดัง ภาคผนวก ข

๒) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ดังได้กล่าวมาแล้ว จึงเสนอแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

๒.๑) การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๑๒-๑๕) รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ของแต่ละแผนร่วมกัน

เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นกรอบ ทิศทาง และเป้าหมายการดำเนินการบริหารจัดการในภาพรวมระดับประเทศ และใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับลุ่มน้ำและแผนปฏิบัติการระดับลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา ให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน ทำให้มีการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีระบบ ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติบังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ ให้ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ ให้มีความสมบูรณ์ชัดเจน ครอบคลุมและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

(๑.๑) ให้ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในระยะ ๑๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๙) โดยให้ขยายระยะเวลาแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๙ ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ที่มีความสมดุล แนวทางการบูรณาการงานภายใต้เป้าหมายเดียวกัน และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาในอนาคต ซึ่งจะต้องพัฒนาแนวคิดการพัฒนาจากบนลงล่าง และล่างขึ้นบน ให้สามารถมีจุดเชื่อมโยงเป้าหมาย ความต้องการในการพัฒนา ในระดับประเทศและในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการบูรณาการ ทั้งในด้านความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับประเทศ และระดับพื้นที่รวมทั้งภูมิสังคม และข้อจำกัดของพื้นที่

(๑.๒) กำหนดเป้าหมายและดัชนีชี้วัดของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำใหม่ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและดัชนีชี้วัดของยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว ๒๐ ปี และให้ถ่ายทอดยุทธศาสตร์ระยะยาวลงสู่การปฏิบัติในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ตามช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระยะยาวให้คำนึงถึงทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า (Sustainable Development Goals) ดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำของ AWDO/ADB (ADB ๒๐๐๗) รวมทั้งนโยบาย มาตรการ เครื่องมือ ที่

กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อาทิเช่น การจัดทำฉลากการวัดร่องรอยการใช้น้ำหรือ Water Footprint : WF บนผลิตภัณฑ์ นโยบายด้านการแทนคุณระบบนิเวศ(PES) เพื่อนำรายได้จากคนหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศมาใช้ในการบำรุงและรักษาระบบนิเวศต่อไป รวมทั้งประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

รายละเอียดดัง ภาคผนวกที่ ค

(๑.๓) แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จะต้องกำหนดให้มีการบูรณาการในนโยบายรัฐบาล ร่วมกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำและใช้ทรัพยากรน้ำสนับสนุนการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแนวทางการจัดการอย่างสมดุลและยั่งยืน แล้วถ่ายทอดสู่หน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด ท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอแผนจากหน่วยงานปฏิบัติ ผ่านการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำ และระดับจังหวัด (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด) ซึ่งจะเป็แผนเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงาน จังหวัด และท้องถิ่นต่อไป

(๑.๔) การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและการมีการกำกับในเชิงนโยบายจากโครงสร้างการบริหารจัดการน้ำที่จะเกิดขึ้นในรูปแบบของคณะกรรมการนโยบายน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไปสู่ระดับลุ่มน้ำและระดับพื้นที่ โดยแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จะเป็นกรอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำ (หรือตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำในอนาคต) ทั้งนี้ คณะกรรมการลุ่มน้ำจะต้องบูรณาการแผนปฏิบัติการราชการของหน่วยงานราชการส่วนกลางให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งความต้องการของประชาชนในพื้นที่

(๑.๕) สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ และระดับลุ่มน้ำสาขา (๒๕๔ ลุ่มน้ำสาขา) โดยให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำเป็นกลไกหลักในการกำหนดกรอบทิศทางของการพัฒนา พื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องกับศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่

๒.๒) การจัดทำผังลุ่มน้ำ / การกำหนดเขต (Zoning) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ดำเนินการวางผังครอบคลุมทั้งประเทศ ประกอบด้วย ผังประเทศ ผังภาค ผังอนุภาค และผังลุ่มน้ำ เป็นผังระดับนโยบายพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศและภาค ถ่ายทอดสู่การวางผังระดับอื่นๆ ตั้งแต่ผังเมืองรวมจังหวัด ผังเมืองรวมเมืองและชุมชน ผังเมืองเฉพาะ ซึ่งเป็นผังที่มีการบังคับใช้ตามกฎหมาย ตาม พรบ.การผังเมือง และโครงการ จัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ตลอดจนผังเสนอแนะต่างๆ ซึ่งส่งผลให้งานผังเมืองเป็นระบบและเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

“ฝั้กลุ่มน้ำ” เป็นการวางฝั้แม่บทการพัฒนาพื้นที่เชิงกายภาพ เป็นมาตรการไม่ใช้สิ่งก่อสร้างในการป้องกันและลดผลกระทบต่อการเสี้ยงอุทกภัยได้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ ให้กรมโยธาธิการและฝั้เมือง ดำเนินการวางฝั้กลุ่มน้ำ/การกำหนดเขต (Zoning) การใช้ประโยชน์ที่ดิน ๒๕ กลุ่มน้ำหลัก และกลุ่มน้ำสาขา ๒๕๔ กลุ่มน้ำสาขาทั่วประเทศ เพื่อกำหนดกรอบการใช้ที่ดิน พื้นที่เสี้ยง เช่น พื้นที่เสี้ยงภัยน้ำท่วม พื้นที่ที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำสูง พื้นที่ที่ฝั้ชมีปัญหาด้านการตลาด พื้นที่ต้นน้ำ หรือเขตที่มีความลาดชันสูงเพื่อให้มีความสมดุลของน้ำท่า พื้นที่รับน้ำและกักเก็บน้ำที่สอดคล้องกับแผนบริหารจัดการน้ำ

๒.๓) เร่งรัดการพัฒนาคลังข้อมูลทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สสนก. ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้จัดตั้งและดำเนินการพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้แผนงานระยะเร่งด่วนด้าน “พัฒนากลังข้อมูล ระบบพยากรณ์ และเตือนภัย” ของคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (กยน.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นระบบกลางในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำ ทั้งข้อมูลแผนที่ สถิติ สภาพอากาศ สถานการณ์น้ำในลำน้ำสายหลัก อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และกลาง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อพยากรณ์สภาพฝน และน้ำท่า สำหรับใช้ในการวางแผนการจัดการน้ำ และแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนในพื้นที่เสี้ยงภัยน้ำท่วม ในการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำ เช่น อัตราการไหล และระดับน้ำของแม่น้ำหลักที่สำคัญ ใช้ระบบโทรมาตรหรือกล้องวงจรปิด นอกจากนี้ได้ใช้เทคโนโลยีดาวเทียมสำรวจและติดตามสถานการณ์ และเทคโนโลยีขั้นสูงในการสำรวจสภาพท้องน้ำและภูมิประเทศ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เพื่อให้การพัฒนาคลังข้อมูลทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สามารถสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำ สร้างความมั่งคั่งด้วยการลดความเสี้ยงหายจากภัยพิบัติ และสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อความยั่งยืนต่อไปได้ จึงมีข้อเสนอแนะ ให้ กนช. ดำเนินการดังนี้

๑) การบริหารจัดการแผนงาน และงบประมาณ

- ให้มีคณะอนุกรรมการด้าน ICT ของระบบสนับสนุนการตัดสินใจด้านน้ำ เพื่อจัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์/ ระบบที่เสนอในโครงการโดยเฉพาะ แยกจากคณะกรรมการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของรัฐ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว
- ให้มีคณะอนุกรรมการเพื่อบริหาร ประเมิน และติดตามการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามแผนงานระบบและเป้าหมายในแผนที่นำทางด้านระบบ และแผนที่นำทางด้านข้อมูล
- ให้มีการจัดทำมาตรฐาน และให้หน่วยงานอ้างอิงมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงาน เช่น มาตรฐานโทรมาตร แผนที่ เกณฑ์เตือนภัย เป็นต้น

๒) การพัฒนาบุคลากรและความร่วมมือ

- มีแผนการพัฒนาบุคลากรเพื่อดูแลระบบหลักที่จัดตั้งทั้ง ๔ ระบบ
- ให้มีความร่วมมือกับองค์กรวิชาการต่างๆ ทำงานแบบเครือข่าย เพื่อสร้าง

ฐานความรู้และงานวิจัยให้กับบุคลากร และเก็บความรู้ไว้กับหน่วยงาน/กรม ตลอดจนผลักดันงานวิจัยพัฒนา สนับสนุนการวางแผน ยุทธศาสตร์ บริหารจัดการน้ำทั้งด้านเทคนิคและการจัดการ รวมทั้งการสร้างบุคลากร เฉพาะทางขั้นสูงอย่างต่อเนื่อง

๓) การพัฒนาแผนอื่นๆ ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผน

- สนับสนุนการพัฒนาแผนงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แผน GIS ของประเทศ, ผังเมือง, โซนนิ่งอุตสาหกรรม, การใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น
- ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ระบบควบคุมประตูน้ำระยะไกล โดยเสนอพื้นที่ใช้งาน ๓ บริเวณหลัก ได้แก่ พื้นที่รอบกรุงเทพมหานคร จำเป็นต้องใช้เพื่อควบคุมการผลักดันน้ำเค็ม เนื่องจากระดับน้ำขึ้น-น้ำลง พื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ประโยชน์ด้านความปลอดภัย พื้นที่ชลประทานที่มีโครงข่ายซับซ้อน เช่น ผังตะวันออกที่มีพื้นที่แก้มลิง เชื่อมโยงหลายแห่ง

๒.๔) การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๑) เสริมสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของฝ่ายราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิในลุ่มน้ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ในการพัฒนาแหล่งน้ำหรือจัดหา น้ำเพื่อประโยชน์ต่างๆ การจัดสรรและการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรม การอนุรักษ์ ต้นน้ำลำธาร ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำ การแก้ไขปัญหาหน้าท่วมที่เป็นเหตุให้เกิดการสูญเสียชีวิตและ ทรัพย์สินและการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำ โดยให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมให้ความรู้แก่แกนนำชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการสร้างกระบวนการเรียนรู้และริเริ่มของชุมชน พัฒนาระบบรวบรวมและจัดทำข้อมูล ระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกัน สร้างกระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ เหล่านี้จะทำให้ช่วย เพิ่มศักยภาพทางสังคม สามารถร่วมกันนำพาให้การจัดการทรัพยากรน้ำทุกด้านเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๒) สนับสนุนองค์กรชุมชน องค์กรลุ่มน้ำ และเครือข่ายระหว่างลุ่มน้ำ ทั้งในและ ระหว่างประเทศ ให้มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง แนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ การให้ความรู้การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการบริหารจัดการน้ำ

LIART

๒.๓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) เกิดองค์การบริหารจัดการน้ำรูปแบบใหม่ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำและระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทุกระดับให้มีความเชื่อมโยงโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของภาคีผู้มีส่วนได้เสียจากภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไปสู่ระดับพื้นที่ให้ร่วมคิดร่วมทำ

๒) ได้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... เพื่อเป็นกฎหมายกลางสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวม กำหนดอำนาจหน้าที่องค์กรที่เกี่ยวข้องให้มีความเชื่อมโยงกัน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน วางหลักเกณฑ์และมาตรการในการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงน้ำ ตลอดจนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๓) มีหลักเกณฑ์และกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของแต่ละลุ่มน้ำและของประเทศได้อย่างบูรณาการมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับ นำมาสู่ความยั่งยืนของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศต่อไป

๔) มีกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจน โดยมีการบูรณาการตามลำดับความสำคัญสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และประชาชนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในทุกด้านได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นโดยการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน

๓. กำหนดระยะเวลาการปฏิรูป

รายละเอียดดัง ภาคผนวก ง

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

๑) งบประมาณปกติของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒) งบกลาง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรับผิดชอบการปฏิรูปการพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๒) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกกระทรวง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ร่วมกันดำเนินการ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. .... และปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการออกกฎหมายลำดับรองหรืออนุบัญญัติ

๖. ข้อเสนอแนะ

๑) เสนอสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พิจารณาเห็นชอบรายงานของคณะกรรมการธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... และให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำอนุบัญญัติภายใต้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จำนวน ๓๕ ฉบับ ให้แล้วเสร็จ

๒) เสนอสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พิจารณาเห็นชอบรายงานของคณะกรรมการธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๗. ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

“(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....”

คณะกรรมการธิการจึงขอเสนอรายงานเรื่อง “การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ” เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วยขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์)

เลขาธิการกรรมการ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- บันทึกหลักการและเหตุผล (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....
- (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต

“ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ และให้หมายความรวมถึง แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งกักเก็บน้ำ พื้นที่ทางน้ำหลาก ไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการจัดการน้ำ

“ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึง แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามความตกลงระหว่างประเทศอนุสัญญา หรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณี

“บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า กระบวนการจัดหา การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การป้องกันและแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ

“การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

“ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีการกำหนดเขตที่ดินครอบคลุมลำน้ำธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำและลำน้ำสาขา

“ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำลดลงจนอาจเกิดผลกระทบต่อ การขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำในแหล่งน้ำนั้น ต่ำลงจนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

“ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติไม่ได้มีน้ำปกคลุม แต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำบนดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขตจนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืช แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

“ภาวะน้ำเสีย” หมายความว่า ภาวะที่น้ำมีการปนเปื้อนโดยมลพิษ จนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อแหล่งน้ำ ระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล

“ภาวะวิกฤตน้ำ” หมายความว่า ภาวะน้ำแล้ง ภาวะน้ำท่วม หรือภาวะน้ำเสีย ที่อยู่ใน สถานการณ์ขั้นล่อแหลมที่อาจเป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืช หรือส่งผลกระทบต่อสังคมหรือเศรษฐกิจในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติ การตามพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

LIART

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มี กฎหมายจัดตั้ง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนด ค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๖ รัฐมีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากรน้ำสาธารณะบนพื้นฐาน ความยั่งยืนและความสมดุลของระบบนิเวศ โดยอาจเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ ของแหล่งน้ำได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะต้องดำเนินการถอนสภาพ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีอาจประกาศใน ราชกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบ ควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสอง มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามที่เหมาะสมได้ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔

หลักเกณฑ์ตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๗ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านทรัพยากรน้ำสาธารณะอันอาจส่ง ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่ กนช. ประกาศกำหนด ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เปิดเผยแพร่ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลต่อประชาชน

(๒) จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย

ก่อนการดำเนินการดังกล่าว

(๓) สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ดังกล่าว

การดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่

กนช. ประกาศกำหนด

หมวด ๒
สิทธิในน้ำ

มาตรา ๘ ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ และการใช้น้ำตามจารีตประเพณี หรือเพื่อการอื่นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๙ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนมีสิทธิในการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และมีสิทธิมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา ๑๐ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น

หมวด ๓
องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ส่วนที่ ๑
คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา ๑๑ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง
- (๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้อำนวยการสำนักงาน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)

(๕) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจาก กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิสองคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านทรัพยากรน้ำ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านผังเมือง

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของ กรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๒ การคัดเลือกกรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๑๑ (๖) ให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาจากรายชื่อที่ ได้รับการเสนอชื่อโดยวิธีการสรรหา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๑๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) นายกรัฐมนตรีให้กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๖) ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริต ต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หย่อนความสามารถ หรือมีเหตุบกพร่องอื่น

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) พ้นจากการเป็นกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้น พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับการคัดเลือกอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทน ตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้น พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) หรือ (๖) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

มาตรา ๑๘ ให้มีการประชุม กนช. อย่างน้อยปีละสองครั้ง
การประชุม กนช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม กนช. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรง กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุมพิจารณาเรื่องนั้น

มาตรา ๑๙ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ และแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยคำนึงถึงแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ รวมทั้งจัดทำแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ แห่งชาติให้เกิดการบูรณาการร่วมกันกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตลอดจน แผนแม่บทที่สนับสนุนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้ง และอุทกภัย และเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปปฏิบัติ

(๒) จัดทำแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการประจำปี โดยพิจารณากลับกรองจากแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการลุ่มน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อ พิจารณาในการจัดทำกรอบงบประมาณประจำปี

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับ ลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอตามมาตรา ๓๖ (๑)

(๔) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และให้คำแนะนำ ในการดำเนินการ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

LI RT

(๕) กำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ

(๖) ให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ

(๗) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๙

(๘) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ รวมทั้งพิจารณาและเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือต่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามความตกลงระหว่างประเทศ อนุสัญญา หรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณี

(๙) บริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำตามหมวด ๕ ภาวะวิกฤตน้ำ ส่วนที่ ๒ เขตภาวะวิกฤตน้ำ

(๑๐) โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑๑) เสนอแนะเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๒) ประกาศกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมด้านทรัพยากรน้ำ สาธารณะอันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง รวมทั้งประกาศกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๒๐ วรรคสาม

(๑๓) พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะต่อผลการทบทวนความเหมาะสมในการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ตามที่สำนักงานเลขาธิการของ กนช. เสนอ

(๑๔) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ

(๑๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

การเสนอข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ กนช. โกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๑๐) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. ประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ ให้ กนช. จัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติตามมาตรา ๑๙ (๑) ทุกห้าปี

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด

นโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามนโยบายและแผนดังกล่าว รวมทั้งนำไป

ประกอบพิจารณาอนุมัติ อนุญาต หรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ

ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องยึดถือแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติเป็นหลักควบคู่กับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนแม่บทที่สนับสนุนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งและอุทกภัยในการปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

มาตรา ๒๑ ในระหว่างที่แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๙ (๑) มีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลง และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี

ในกรณีที่มีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติในสาระสำคัญ ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด

ให้ กนช. นำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติที่มีการปรับปรุงเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

รายงานตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) การบริหารโครงการหรือแผนงานการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
- (๒) สถานการณ์การเกิดภาวะวิกฤตน้ำ และผลการบริหารจัดการ
- (๓) ผลการบริหารจัดการความสมดุลของน้ำในแต่ละลุ่มน้ำ
- (๔) การบังคับใช้กฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง หรือแนวทางปฏิบัติ

ต่าง ๆ

(๕) ปัญหาอุปสรรค

(๖) ประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในภาพรวมและในระดับลุ่มน้ำ

(๗) ความพึงพอใจ ข้อร้องเรียน และผลการแก้ไขข้อร้องเรียนของประชาชน

มาตรา ๒๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กนช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กนช. แล้วรายงานต่อ กนช. หรือดำเนินการตามที่ กนช. มอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กนช. มอบหมายได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการและคณะทำงานโดยอนุโลม

การแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย คณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายและแผน คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและให้ความเห็นชอบ

โครงการ คณะอนุกรรมการประสานงานการดำเนินการตามแผน และคณะอนุกรรมการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการตามแผน

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ กนช. กรรมการที่ กนช. มอบหมาย คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานที่ กนช. แต่งตั้งมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๒๔ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ และคณะทำงานได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๕ ให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของ กนช.
- (๒) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.
- (๔) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับการร้องขอ
- (๕) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- (๖) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช.
- (๗) เป็นศูนย์กลางในการจัดทำ รวบรวม กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และมาตรฐานระบบฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยเชื่อมโยงระบบข้อมูลด้านสารสนเทศทรัพยากรน้ำและภูมิอากาศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ แผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการของ กนช. รวมทั้งเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ประชาชนสามารถใช้บริการอย่างทั่วถึง และมีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพของข้อมูล
- (๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ
- (๙) จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขาในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และเสนอผลการรับฟังความคิดเห็นต่อ กนช. เพื่อพิจารณาต่อไป
- (๑๐) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กนช.

คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

(๑๑) ทบทวนความเหมาะสมในการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ทุกห้าปีและเสนอผลการทบทวนต่อ กนช.

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กนช. มอบหมาย

ส่วนที่ ๒ ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๖ การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนประกอบด้วย

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๗ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

มาตรา ๒๘ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ แล้ว ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย

(๑) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง และผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน

(๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม ภาคละสามคน

(๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านวิศวกรรมเกี่ยวกับน้ำ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หรือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (๑) เลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๙ การได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๐ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๒) พ้นจากตำแหน่งเมื่อลาออก เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือพ้นจากการเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๒) พ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๒ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๓๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หย่อนความสามารถ หรือมีเหตุบกพร่องอื่น
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) พ้นจากการเป็นผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้เข้ามาเป็นกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการลุ่มน้ำซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๓) หรือ (๔) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการลุ่มน้ำซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำขึ้นใหม่

มาตรา ๓๖ คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอกนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำเสนอกนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาเสนอตามมาตรา ๔๑ (๑) และ (๒)

(๔) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

(๖) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๘

(๗) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

(๘) เสนอข้อคิดเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๙) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา รวมทั้งพิจารณาอุทธรณ์คำชี้ขาดของคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา

(๑๐) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๑๑) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย

ในการจัดทำแผนตามมาตรา ๓๖ (๑) ต้องให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. ประกาศกำหนด

การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา การยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ตาม (๙) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กนช. ประกาศกำหนด

มาตรา ๓๗ ให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเสนอคณะกรรมการลุ่มน้ำภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนด เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำ

มาตรา ๓๘ การกำหนดลุ่มน้ำสาขาในเขตลุ่มน้ำใดให้ออกเป็นประกาศ กนช.

ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนประกอบด้วย

LIART

ประกาศตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายประกาศ และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของประกาศ

มาตรา ๓๙ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำสาขาใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยประกาศ กนช. และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายประกาศ กนช. ด้วย

มาตรา ๔๐ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในเขตลุ่มน้ำสาขาที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคมที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำสาขา

จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการลุ่มน้ำสาขาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศกำหนด

มาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาเสนอต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาเสนอต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรน้ำขององค์กรผู้ใช้น้ำ และระหว่างองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาเสนอต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเห็นชอบ

(๕) รับเรื่องร้องทุกข์ โทกตกลี้อย่างรวดเร็ว และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา

(๖) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา

(๗) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งเสริมสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา

การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาไกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนด

มาตรา ๔๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาโดยอนุโลม

LIART

มาตรา ๔๓ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา
- (๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา
- (๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำ
- (๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- (๕) เสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำหรือคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ รวมทั้งเสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขามอบหมาย

ส่วนที่ ๓ องค์กรผู้ใช้น้ำ

มาตรา ๔๔ บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน มีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๕ กฎกระทรวงตามมาตรา ๔๔ จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน

LIART

หมวด ๔
การจัดสรรน้ำ

มาตรา ๔๖ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ

การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การใช้น้ำตามจารีตประเพณี การรักษาระบบนิเวศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บรรเทาสาธารณภัย และ การใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตร หรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นไป

ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๗ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องและ

โดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำ ประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้

การกำหนดหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

เป็นสำคัญ

มาตรา ๔๘ การใช้น้ำประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุ ใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การโอนใบอนุญาตตามมาตรานี้ ให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่ผู้รับโอนใบอนุญาต ประกอบการหรือดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์การใช้น้ำเดิมที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น

มาตรา ๔๙ การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบ

ของ กนช.

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุ ใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สาม รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การโอนใบอนุญาตตามมาตรานี้ ให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่ผู้รับโอนใบอนุญาต ประกอบการหรือดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์การใช้น้ำเดิมที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น

มาตรา ๕๐ ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ให้คำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ

มาตรา ๕๑ ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย

แผนการบริหารจัดการน้ำตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้
- (๒) ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้
- (๓) สถานที่กักเก็บน้ำ
- (๔) วิธีการใช้น้ำ
- (๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง
- (๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม
- (๗) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งตาม (๕) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตาม (๖) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วมหรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากเดิมมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะภายหลังจากวันที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๘ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๙ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำในแหล่งน้ำนั้นที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๖ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๖ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่แหล่งน้ำดังกล่าวเปลี่ยนสถานะมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากการเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะมาเป็นทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน ให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๘ หรือผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๙ ใช้น้ำจากแหล่งน้ำนั้นได้ต่อไป จนกว่าใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี จะสิ้นอายุ

มาตรา ๕๔ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๕ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง

กำหนด

(๑) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม

(๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ

ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้

มาตรา ๕๖ ในการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำ

ที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้

การกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุดที่จะ

อนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้นำน้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ

มาตรา ๕๗ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ออกไปแล้วนั้น

ถ้าต่อมากฎหมายหรือสาระสำคัญแห่งพหุติการณได้เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุสำคัญเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติได้

มาตรา ๕๘ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำ

สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำต้องติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่ใช้การใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบ

ต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๖๐ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงาน

เจ้าหน้าที่ที่สั่งตามมาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ หรือไม่สามารดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๕๑ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งลงโทษปรับทางปกครอง วันละไม่เกินสองหมื่นบาท โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพหุติการณที่กระทำผิด จนกว่าผู้รับใบอนุญาตจะปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๕๑ ได้

LIART

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศ กำหนด และกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครองภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือชำระไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๑ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่ำฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้

มาตรา ๖๒ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่ำฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา ๖๑ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ

มาตรา ๖๓ บรรดาเงินค่าใช้น้ำที่เรียกเก็บตามมาตรา ๕๕ เงินค่าปรับทางปกครองที่ได้มาตามมาตรา ๖๐ เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๑๑ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และเงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใดๆ

ให้กรมทรัพยากรน้ำเก็บรักษาเงินค่าใช้น้ำที่เรียกเก็บตามมาตรา ๕๕ เงินค่าปรับทางปกครองที่ได้มาตามมาตรา ๖๐ เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๑๑ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เงินสนับสนุนจากรัฐบาล และเงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำไว้เต็มจำนวนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในวรรคสาม โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง มีดังนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของ กนช. คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา และองค์กรผู้ใช้น้ำ เกี่ยวกับการพัฒนา บำรุงรักษา และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ

(๒) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๓) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการสร้างความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

LIART

หมวด ๕
ภาวะวิกฤตน้ำ

ส่วนที่ ๑

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

มาตรา ๖๔ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า ซึ่งประกอบด้วย การป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำแล้ง การป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำท่วม และการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำเสีย โดยการจัดทำแผนให้คำนึงถึงแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา และให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตน้ำในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีวิกฤตน้ำเกิดขึ้นโดยฉับพลัน

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ

ดังต่อไปนี้

- (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- (๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- (๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ
- (๔) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะวิกฤตน้ำ
- (๕) การจัดทำระบบเตือนภัย
- (๖) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- (๗) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- (๘) วิธีการแก้ไขปัญหาที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการตามแนวทางที่กำหนด
- (๙) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับ

ผลกระทบจากภาวะวิกฤตน้ำ

ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำให้เกิดการบูรณาการร่วมกันกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตลอดจนแผนแม่บทที่สนับสนุนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งและอุทกภัย และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

มาตรา ๖๕ เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบและนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ

LIART

มาตรา ๖๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดส่งแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำที่ กนช. ให้ความเห็นชอบแล้ว ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในกรณีนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

มาตรา ๖๗ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำที่ กนช. ให้ความเห็นชอบและทบทวนแผนให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะวิกฤตน้ำ

ส่วนที่ ๒ เขตภาวะวิกฤตน้ำ

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใด ให้ กนช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดมาตรการและแนวทาง เพื่อป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ ให้มีประสิทธิภาพและทันการณ์
- (๒) ออกประกาศหรือมีคำสั่งตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา ๗๒ เพื่อป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ
- (๓) เสนอนายกรัฐมนตรีให้สั่งการหรือควบคุมให้มีการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเกิดประโยชน์สูงสุด
- (๔) โกล่เกลี่ย วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการตามคำสั่งที่ออกตาม หมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ และบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดนั้น
- (๕) พิจารณา ตรวจสอบ และสั่งให้มีการแก้ไขแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการของ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและ ภาวะวิกฤตน้ำ ให้สอดคล้องกับมาตรการและแนวทางตาม (๑) แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรง ในพื้นที่ใด ให้ กนช. มีอำนาจประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำ และกำหนดมาตรการ แนวทาง ออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อใช้บังคับในเขตภาวะวิกฤตน้ำและพื้นที่ต่อเนื่อง เพื่อการป้องกัน แก้ไข และ ฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดปริมาณการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม การรักษาระบบนิเวศ พานิชยกรรม อุตสาหกรรม การผลิตพลังงาน การประปา หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด

(๒) กำหนดวิธีการใช้น้ำและค่าธรรมเนียมการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำ

(๓) ห้ามการใช้ทรัพยากรน้ำในกิจกรรมบางประเภท

(๔) ห้ามการสูบน้ำจากแหล่งน้ำที่กำหนด หรือกำหนดให้การสูบน้ำจากแหล่งน้ำ

แหล่งหนึ่งแหล่งใดต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กนช. กำหนด

(๕) ห้ามปิดกั้นหรือผันน้ำจากทางน้ำที่ไหลหรือระบายมาจากทางน้ำชลประทาน

ทางน้ำสาธารณะ หรือแหล่งกักเก็บน้ำ

(๖) กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำและสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้แบ่งปันน้ำ

เพื่อประโยชน์สาธารณะ

(๗) สั่งให้ผันน้ำจากกลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกกลุ่มน้ำหนึ่ง หรือจากแหล่งน้ำหนึ่งไปยัง

อีกแหล่งน้ำหนึ่ง

(๘) สั่งให้ปล่อยน้ำหรืองดการปล่อยน้ำจากเขื่อนหนึ่งเขื่อนใดตามที่ กนช. กำหนด

(๙) สั่งให้สร้างเขื่อนหรือเครื่องปิดกั้นทางน้ำชั่วคราวเพื่ออนุรักษ์น้ำจัดหรือ

เพื่อรักษาระบบนิเวศ

(๑๐) สั่งให้เจาะและใช้น้ำบาดาลในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเพื่อนำน้ำมาใช้ประโยชน์

ในการแก้ปัญหาภาวะวิกฤตน้ำ

(๑๑) สั่งให้ขุด เจาะ ทำลาย เคลื่อนย้ายซึ่งที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งของใด ๆ

ในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาภาวะวิกฤตน้ำ

(๑๒) กำหนดหรือควบคุมราคาจำหน่ายน้ำดิบที่ใช้ในการผลิตน้ำประปา

ค่าน้ำประปา ค่าใช้น้ำบาดาล ค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล ราคาจำหน่ายน้ำที่ใช้ในการอุปโภคหรือบริโภคหรือ

ราคาสินค้าอื่นใด ที่จำเป็นต่อการอยู่รอดปลอดภัยของประชาชน ทั้งนี้ อาจประสานกับหน่วยงาน

ของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว

(๑๓) กำหนดมาตรการ แนวทาง และออกประกาศหรือคำสั่งอื่นใดที่จำเป็น

เพื่อการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ

การประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุว่าเป็นภาวะวิกฤต

น้ำแล้ง ภาวะวิกฤตน้ำท่วม หรือภาวะวิกฤตน้ำเสีย รวมทั้งต้องระบุเขตพื้นที่หรือเขตท้องที่การปกครอง

อย่างชัดเจน

การกำหนดมาตรการ แนวทาง และการออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อการป้องกัน แก้ไข

และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำตามวรรคหนึ่ง ต้องเหมาะสมกับภาวะวิกฤตน้ำแต่ละประเภทและเป็นไป

เพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะ

เมื่อภาวะวิกฤตน้ำได้พ้นไปแล้ว ให้ กนช. ประกาศยกเลิกเขตภาวะวิกฤตน้ำ และ

มาตรการ แนวทาง ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๗๐ ในกรณีที่มีการดำเนินการใด ๆ ตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ ต้อง

ขออนุญาต ขออนุมัติ หรือขอความเห็นชอบตามกฎหมายใด ให้ถือว่าได้รับอนุญาต ได้รับอนุมัติ หรือ

ได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายนั้นแล้ว

ในกรณีที่มีการดำเนินโครงการหรือกิจการใด ๆ ตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ ต้องจัดทำ

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพก่อนเริ่มดำเนินการ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้อง

จัดทำรายงานดังกล่าว

ในกรณีที่มีการดำเนินการใด ๆ ตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการให้สอดคล้องกับความจำเป็น แรงด่วน และฉุกเฉิน ในการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ

เมื่อ กนช. ประกาศยกเลิกเขตภาวะวิกฤตน้ำแล้ว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามวรรคสอง จัดให้มีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ ในกรณีที่มีผลกระทบ ให้ดำเนินการจัดทำมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพตาม ความจำเป็นและเหมาะสม

มาตรา ๗๑ ให้ผู้กักเก็บน้ำซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งน้ำที่แบ่งปันน้ำ เพื่อประโยชน์สาธารณะตามคำสั่งของ กนช. มีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้เกินกว่าความจำเป็น ให้ กนช. มีอำนาจสั่งตามความเห็นสมควรเพื่อนำ น้ำส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยผู้นั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสีย น้ำที่กักเก็บไว้ได้

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศกำหนด

มาตรา ๗๒ ในพื้นที่ที่มีการประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำตามมาตรา ๖๙ ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็น ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข บรรเทา ระวังภัยภัยฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ หรือช่วยเหลือประชาชนในเขตภาวะวิกฤตน้ำ โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำเป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

การกำหนดให้อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามกฎหมายใด ทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศกำหนด

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ และเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตาม วรรคหนึ่ง โดยให้ถือว่าบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ในการนี้ นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่ กนช. กำหนด

นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งรองประธาน กรรมการหรือรัฐมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสามแทน หรือมอบหมายให้เป็นผู้กำกับหรือปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสามได้ และให้ถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาหัวหน้า ผู้รับผิดชอบ ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

LIART

ในกรณีที่มีความจำเป็น คณะรัฐมนตรีอาจจัดตั้งศูนย์อำนวยการบริหารใน
ภาวะวิกฤตน้ำเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ เป็นการชั่วคราวได้ จนกว่าจะ
ยกเลิกประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำ

มาตรา ๗๓ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ประกาศกำหนด
เขตภาวะวิกฤตน้ำให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์และความเป็นอยู่
ของประชาชนในเขตพื้นที่ กนช. อาจมีคำสั่งแต่งตั้งคณะบุคคลหรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาในการ
ปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม
หมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ ได้

ให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับการ
ปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ตามขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา ๗๔ ในระหว่างที่มีการประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำ ให้หน่วยงานของรัฐ
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัด
หรือแย้งกับประกาศและคำสั่งที่ออกตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้

มาตรา ๗๕ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งที่ออกตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้
หรือห่วงเหนียวให้การปฏิบัติราชการล่าช้าออกไปโดยไม่มีเหตุอันควร ถือว่ากระทำผิดทางวินัยอย่าง
ร้ายแรง และให้ กนช. ส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยของผู้นั้นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่
และแจ้งผลให้ กนช. ทราบต่อไป ในกรณีที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ผู้นั้นพ้นจาก
ตำแหน่ง และในกรณีที่เป็นผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจ ให้สัญญาจ้างสิ้นสุดลง

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการตามหมวด ๕
ส่วนที่ ๒ นี้ ระหว่างประชาชน หรือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ
ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ กนช. แต่งตั้ง
คณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อพิจารณา ไกล่เกลี่ย และวินิจฉัย
ชี้ขาดข้อพิพาทดังกล่าวให้ยุติลงโดยเร็ว

เมื่อคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งมีคำวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้คู่กรณี
และผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้นโดยพลัน

ในกรณีที่คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่เป็นไปตามคำวินิจฉัยนั้น
ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยนั้นได้ ทั้งนี้ ให้นำกฎหมายว่าด้วย
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๗ มิให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมาย
ว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับกับประกาศ คำสั่ง หรือ
การกระทำตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๗๘ ในกรณีที่มีการยื่นคำขอให้กำหนดวิธีการหรือมาตรการคุ้มครองชั่วคราว ก่อนพิพากษา ให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจ แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณา โดยให้ ศาลคำนึงถึงเหตุผล ความจำเป็น และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสาธารณะเป็นสำคัญ ในกรณีเช่นนี้ ให้ศาลมีคำสั่งภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

ส่วนที่ ๓

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

มาตรา ๗๙ ในการดำเนินการเพื่อป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำได้ ตามมาตรการที่ กนช. กำหนดแต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้น ด้วย

การชดเชยความเสียหายตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘๐ ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง ของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อ ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดง วัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะจากภาวะวิกฤตน้ำ ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ ทราบล่วงหน้า

ในการใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างตามมาตรานี้ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนด ค่าทดแทนหรือชดเชยการใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งปลูก สร้างและกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างจาก การใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ทั้งนี้ ตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘๑ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลใด เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๗๙ และมาตรา ๘๐ ให้กระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึง พระอาทิตย์ตก

ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่องจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง หรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งก็ได้

LIART

มาตรา ๘๒ ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำตามหลักเกณฑ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนี้ และการปฏิบัติตามดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ตาม มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ หรือมาตรา ๘๒ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินจำนวนดังกล่าวไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินหรือธนาคารพาณิชย์ที่เป็นรัฐวิสาหกิจในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย โดยแยกฝากไว้เป็นบัญชีเฉพาะราย และถ้ามีดอกเบี้ยหรือดอกผลใดเกิดขึ้น เนื่องจากการฝากเงินนั้น ให้ตกเป็นสิทธิแก่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นด้วย

เมื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางหรือฝากไว้ไว้ตามวรรคหนึ่งแล้วให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบมีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายทราบโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินหรือธนาคารพาณิชย์ที่เป็นรัฐวิสาหกิจ และวิธีการในการรับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๘๔ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่พอใจในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวางไว้หรือฝากไว้ บุคคลนั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการตาม มาตรา ๘๓ วรรคสองแล้ว

การฟ้องคดีต่อศาลตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้การครอบครองหรือใช้สังหาริมทรัพย์ หรือการดำเนินการใด ๆ ของ กนช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ หรือมาตรา ๘๒ ต้องสะดุดหยุดลง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายยินยอมตกลงและได้รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปแล้ว หรือมิได้ฟ้องคดีเรียกเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายต่อศาลภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือได้แจ้งเป็นหนังสือสละสิทธิไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าว ผู้ใดจะเรียกร้องเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นอีกไม่ได้

มาตรา ๘๕ ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหายแก่ สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่ กนช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ จัดให้มีขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ ผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนดีดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา ๘๖ พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกัน แก้ไข และ ฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกิน กว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายตามกฎหมายว่าด้วย ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

หมวด ๖

การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๘๗ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

- (๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติ ที่เกี่ยวข้อง
- (๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพ เป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล
- (๓) กำหนดให้ผู้ใช้น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะ จัดให้มี สิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิด อันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่ คุณภาพน้ำ

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้กรณีใดกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจาก พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดก็ได้ และในกรณีมีความ จำเป็น ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ที่จะใช้หลักเกณฑ์หรือวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากร น้ำสาธารณะแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควร สงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. มอบหมายให้รัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

LIART

มาตรา ๘๙ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้

หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่กำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกลุ่มน้ำ หรือให้ใช้บังคับเฉพาะลุ่มน้ำใดลุ่มน้ำหนึ่งก็ได้

ในกรณีที่มีกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายอื่นกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณเดียวกันหรือในเรื่องเดียวกันขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้บังคับตามกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่กฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายดังกล่าวจะมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะที่สำคัญยิ่งกว่า

มาตรา ๙๐ เมื่อได้มีกฎกระทรวงตามมาตรา ๘๙ ใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งใช้บังคับและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถ้ารัฐมนตรีเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ แต่ถ้าการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหาย หรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควร ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนด้วย

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามวรรคสองไม่ยินยอมตกลงหรือไม่พอใจ ในจำนวนเงินค่าทดแทนให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๑ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ สาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง ของบุคคลอื่นเพื่อป้องกัน ระวัง หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๒ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ สาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่กระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการ อย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

ในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็น และอาจก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าว มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

หมวด ๗
พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๙๓ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำนวณ หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ

(๒) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๓) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง และหากมีความจำเป็น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคในการที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่จะต้องใช้ความระมัดระวังให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

มาตรา ๙๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมวด ๘

ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๘๖ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐเพื่อกำหนด

ถ้าความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อกำหนด แม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๘๖ นี้หมายความรวมถึง

(๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้

(๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น

(๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล

(๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล

(๖) มูลค่าของทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย

(๗) ค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

(๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือเงินทุนที่ใช้ตาม (๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม

(๙) ค่าเสียหายต่อเรื่องอื่น ๆ อันพึงเกิดในอนาคต

ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะตามมาตรา ๘๖ โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ

LI RT

มาตรา ๙๗ ในกรณีที่ถูกก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้กระทำตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง และมีผลเป็นการขจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ให้มีผลเป็นการลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ

หมวด ๙
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๙๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยแหล่งน้ำตามมาตรา ๖ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๙ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๐ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๓ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๙

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงตามมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๙ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๖๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ หรือมาตรา ๙๓ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๒ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๖ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๒ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕

มาตรา ๑๐๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม มาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗

มาตรา ๑๐๙ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๓) หรือมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐมนตรีตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๑ ความผิดตามมาตรา ๙๘ มาตรา ๙๙ มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๔ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจ เปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตาม วรรคหนึ่งและผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๑๒ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๑๑ ให้ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขานุการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วยอัยการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บังคับการตำรวจภูธร จังหวัดเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่ รัฐมนตรีกำหนด

LI RT

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๓ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตาม มาตรา ๒๖ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้น ไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่ วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ แล้ว โดยลุ่มน้ำ ที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตาม มาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ ทั้งนี้ ไม่ เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ตามวรรคสอง ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการ อีกหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็น ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับกับ การประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามวรรคสามโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๔ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ ตามมาตรา ๑๑ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๑ (๖) ให้คณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย จำนวนสี่คน เป็นรองประธาน กรรมการคนที่หนึ่ง รองประธานกรรมการคนที่สอง รองประธานกรรมการคนที่สาม และรองประธาน กรรมการคนที่สี่

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของ
กรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๑๕ ในวาระเริ่มแรก ให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
(ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำ
นโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการการ
บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตามมาตรา ๑๙ (๑) หรือแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับ
ลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๖ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำตามมาตรา ๓๖ (๒)
ขึ้นใช้บังคับ

มาตรา ๑๑๖ เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับ
ใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๘ หรือกฎกระทรวงกำหนด
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม
ตามมาตรา ๔๙ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๖ (๒)
หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๖ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายใน
หกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายใน
กำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

มาตรา ๑๑๗ ภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้รัฐบาลเสนอ
กฎหมายจัดตั้งส่วนราชการซึ่งมีฐานะเป็นกรม เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. และ
สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาตามพระราชบัญญัตินี้
รวมทั้งปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ให้สอดคล้องกับการจัดตั้งส่วนราชการดังกล่าว

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

---

๑. คำขอ	ฉบับละ	๑๐๐ บาท
๒. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
๓. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม	ฉบับละ	๕๐,๐๐๐ บาท
๔. ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
๕. การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		
๖. การโอนใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... มี ๑๑๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ขอบเขตการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๓)

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกฎหมายในการบูรณาการ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ สิทธิในน้ำ การจัดสรรน้ำ การจัดเก็บค่าใช้น้ำ รวมทั้งการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ ให้เกิดความเป็นเอกภาพ อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ว่า ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ สิทธิในน้ำ การจัดสรรน้ำ การจัดเก็บค่าใช้น้ำ รวมทั้งการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ เรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้นได้ โดยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) จะเป็นผู้วินิจฉัยว่ากฎหมายใดกำหนดหลักเกณฑ์ที่ไม่เป็นธรรม หรือไม่สอดคล้องกับนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ ซึ่งหาก กนช. พบกรณีดังกล่าว ให้ กนช. เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องนั้น ๆ ต่อไป ทั้งนี้ การวินิจฉัยว่ากฎหมายใดมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม ให้คำนึงถึงความยั่งยืนของระบบนิเวศ เศรษฐศาสตร์ สังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย (มาตรา ๓)

๒.๒ กำหนดบทนิยามเพื่อใช้บังคับในพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๔)

(๑) บทนิยามคำว่า “น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต

(๒) บทนิยามคำว่า “ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ และให้หมายความรวมถึง แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งกักเก็บน้ำ พื้นที่ทางน้ำหลาก ไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการจัดการน้ำ

(๓) บทนิยามคำว่า “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึง แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามความตกลงระหว่างประเทศ อนุสัญญา หรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณี

(๔) บทนิยามคำว่า “บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า กระบวนการ จัดหา การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การป้องกันและแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ

(๕) บทนิยามคำว่า “การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

(๖) บทนิยามคำว่า “ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีการกำหนดเขตที่ดิน ครอบคลุมลำน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำและลำน้ำสาขา

(๗) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำลดลง จนอาจเกิดผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์น้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่ปริมาณการไหลของน้ำ หรือระดับน้ำในแหล่งน้ำนั้นต่ำลงจนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืช ที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

(๘) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติ ไม่ได้มีน้ำปกคลุมแต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำบนดิน น้ำใต้ดิน และน้ำ ในทะเลอาณาเขตจนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืช แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้น และน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

(๙) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำเสีย” หมายความว่า ภาวะที่น้ำมีการปนเปื้อน โดยมลพิษ จนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อแหล่งน้ำ ระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล

(๑๐) บทนิยามคำว่า “ภาวะวิกฤตน้ำ” หมายความว่า ภาวะน้ำแล้ง ภาวะน้ำท่วม หรือภาวะน้ำเสีย ที่อยู่ในสถานการณ์ขั้นล่อแหลมที่อาจเป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืช หรือส่งผลกระทบต่อสังคมหรือเศรษฐกิจในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

(๑๑) บทนิยามคำว่า “กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๑๒) บทนิยามคำว่า “อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

(๑๓) บทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง ให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๔) บทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๑๕) บทนิยามคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

(๑๖) บทนิยามคำว่า “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๓ กำหนดมาตรการรักษาการ (มาตรา ๕)

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๔ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยต้องอยู่บนพื้นฐานความยั่งยืนและความสมดุลของระบบนิเวศ และเพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะ แห่งใดก็ได้ โดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบมีอำนาจกำหนด หลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามที่เห็นสมควรได้ แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าว ต้องมิใช่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ ทั้งนี้ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับภาระด้านงบประมาณในการบำรุงรักษา ทรัพยากรน้ำสาธารณะด้วย (ร่างมาตรา ๖)

กำหนดให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านทรัพยากรน้ำสาธารณะอันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่ กนช. ประกาศกำหนด หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ (๑) เปิดเผยข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลต่อประชาชน (๒) จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียก่อนการดำเนินการดังกล่าว และ (๓) สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว โดยการดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. ประกาศกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร่างมาตรา ๗)

๒.๕ สิทธิในน้ำ

วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยระบุให้เห็นว่า ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การใช้น้ำเพื่อยังชีพ หรือเพื่อการอื่นใดได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๘) และในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น (ร่างมาตรา ๑๐) นอกจากนี้ ยังวางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และสิทธิมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างสมดุลและยั่งยืน (ร่างมาตรา ๙)

๒.๖ การกำหนดลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ระดับลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา โดยการกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา มีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ การกำหนดลุ่มน้ำให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๒๖) ส่วนการกำหนดลุ่มน้ำสาขาในเขตลุ่มน้ำใด ให้ออกเป็นประกาศ กนช. มีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำสาขาแนบท้ายประกาศและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของประกาศ ทั้งนี้ การกำหนดลุ่มน้ำสาขาให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๓๘)

๒.๗ องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในร่างพระราชบัญญัตินี้ มี ๔ ระดับ (๑) ระดับชาติ คือ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (๒) ระดับลุ่มน้ำ คือ คณะกรรมการลุ่มน้ำ (๓) ระดับลุ่มน้ำสาขา คือ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา และ (๔) ระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๗.๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)

(๑) องค์ประกอบของ กนช. ประกอบด้วย ๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้อำนวยการสำนักงาน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) ๕) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสองคน ๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านทรัพยากรน้ำด้านสิ่งแวดล้อม และด้านผังเมือง ๗) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำแต่งตั้งข้าราชการของกรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๑๑)

(๒) อำนาจหน้าที่ของ กนช.

กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยทั่วไป รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) กำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยคำนึงถึงแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ รวมทั้งจัดทำแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติให้เกิดการบูรณาการร่วมกันกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตลอดจนแผนแม่บทที่สนับสนุนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งและอุทกภัย และเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และลงประกาศใน

ราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการลุ่มน้ำ นำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ การกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ ให้ทำทุกห้าปี โดยต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องด้วย และโดยที่การจัดทำแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติมิได้มีวัตถุประสงค์ให้แผนดังกล่าวใช้บังคับแทนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตลอดจนแผนแม่บทที่สนับสนุนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งและอุทกภัย ดังนั้น จึงกำหนดให้เกิดความชัดเจนว่า ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องยึดถือแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติเป็นหลักควบคู่กับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนแม่บทที่สนับสนุนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งและอุทกภัย ในการปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

อนึ่ง ในระหว่างที่แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติมีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลงและรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี โดยกรณีที่มีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติในสาระสำคัญ ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ กนช. จะต้องเสนอแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติที่มีการปรับปรุงต่อ คณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบและลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการลุ่มน้ำ ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวด้วย (ร่างมาตรา ๑๙ (๑) ร่างมาตรา ๒๐ และร่างมาตรา ๒๑)

๒) จัดทำแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการประจำปี โดยพิจารณากลั่นกรองจากแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการลุ่มน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในการจัดทำกรอบงบประมาณประจำปี รวมทั้งกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และให้คำแนะนำ ในการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ร่างมาตรา ๑๙ (๒) และ (๔))

๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอ กำหนดกรอบหลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ รวมทั้งให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม (ร่างมาตรา ๑๙ (๓) (๕) และ (๗))

๔) ให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่างๆ บริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำตามหมวด ๕ ภาวะวิกฤตน้ำ ส่วนที่ ๒ เขตภาวะวิกฤตน้ำ พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ รวมทั้งพิจารณาและ

เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือต่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามความตกลงระหว่างประเทศ อนุสัญญา หรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณี (ร่างมาตรา ๑๙ (๖) (๘) และ (๙))

๕) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ รวมทั้งเสนอแนะเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๙ (๑๑) และ (๑๔))

๖) โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ ประกาศกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมด้านทรัพยากรน้ำสาธารณะอันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ประกาศกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๒๐ วรรคสาม รวมทั้งพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะต่อผลการทบทวนความเหมาะสมในการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ตามที่สำนักงานเลขาธิการของ กนช. เสนอ (ร่างมาตรา ๑๙ (๑๐) (๑๒) และ (๑๓))

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๙ (๑๕))

(๓) สำนักงานเลขาธิการของ กนช.

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ว่าไม่ประสงค์ให้ร่างกฎหมายมีข้อกำหนดในรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่ หากจะมีการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่ จะต้องดำเนินการขอจัดตั้งส่วนราชการเสนอคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวง และ ก.พ.ร. พิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งกระบวนการขอจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการพอสมควร ดังนั้น ในร่างพระราชบัญญัตินี้จึงยังไม่ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการ กนช. ขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรม เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการของ กนช. อย่างไรก็ตาม โดยที่กรมทรัพยากรน้ำมีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะ จัดทำนโยบายและแผนมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ฟื้นฟู ควบคุมดูแล ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ ทั้งในระดับภาพรวมและระดับลุ่มน้ำ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับปัจจุบันกรมทรัพยากรน้ำก็ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขาธิการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่แล้ว กรมทรัพยากรน้ำจึงเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรและบุคลากรในการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการของ กนช. ตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ได้ทันที เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ด้วยเหตุนี้ ในร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของ กนช. ๒) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ๓) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช. ๔) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับการร้องขอ ๕) ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ๖) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช. ๗) เป็นศูนย์กลางในการจัดทำ รวบรวม กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และมาตรฐานระบบฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยเชื่อมโยงระบบข้อมูลด้านสารสนเทศทรัพยากรน้ำและภูมิอากาศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ แห่งชาติ แผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการของ กนช.รวมทั้งเป็น ศูนย์กลางข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ประชาชนสามารถใช้บริการ อย่างทั่วถึง และมีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพของข้อมูล ๘) ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับ ทรัพยากรน้ำ ๙) จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขาในเรื่องเกี่ยวกับ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และเสนอผลการรับฟังความคิดเห็นต่อ กนช. เพื่อพิจารณาต่อไป ๑๐) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กนช. คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ๑๑) ทบทวน ความเหมาะสมในการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ทุกห้าปีและเสนอผลการทบทวนต่อ กนช. และ ๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กนช. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๗.๒ คณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมการลุ่มน้ำจะเกิดขึ้นก่อน กนช. โดยคณะกรรมการลุ่มน้ำเกิดหลังจากที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำแล้ว ซึ่งแต่ละ ลุ่มน้ำจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย ๑) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง และผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละ หนึ่งคน ๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม ภาคละสามคน ๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านวิศวกรรมเกี่ยวกับน้ำ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หรือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่ควบคุมการประชุม กำกับดูแล และประสานการทำงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำสำเร็จลุล่วง และ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็น กรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ และให้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๘)

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๙)

(๒) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) จัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ โดยการจัดทำแผนต้องให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. ประกาศกำหนด

๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาเสนอ

๔) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.

๕) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

๖) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สอง

๗) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

๘) เสนอข้อคิดเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

๙) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา รวมทั้งพิจารณาอุทธรณ์คำชี้ขาดของคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา โดยการเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา การยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กนช. ประกาศกำหนด

๑๐) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

๑๑) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๓๖)

โดยที่การจัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำของคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดทำแผนเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ทรัพยากรน้ำและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
เสนอคณะกรรมการลุ่มน้ำภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนด เพื่อนำไปประกอบการ
พิจารณาจัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๓๗)

๒.๗.๓ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา

(๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา

คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาจะเกิดขึ้นหลังจากเกิด กนช. แล้ว
โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา
เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในเขตลุ่มน้ำสาขาที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยองค์ประกอบ
ของคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้แทน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคมที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำสาขา ทั้งนี้ จำนวน
คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ
ลุ่มน้ำสาขา ให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๔๐)

(๒) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา

๑) จัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขต
ลุ่มน้ำสาขาเสนอต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา
เสนอต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรน้ำขององค์กรผู้ใช้น้ำ และ
ระหว่างองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาเสนอต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ความเห็นชอบ

๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเห็นชอบ

๕) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ
ในเขตลุ่มน้ำสาขา โดยการเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการ
ลุ่มน้ำสาขาไกล่เกลี่ยและชี้ขาด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนด

๖) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา

๗) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายขององค์กร
ผู้ใช้น้ำ รวมทั้งเสริมสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา
(ร่างมาตรา ๔๑)

(๓) สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการ ลุ่มน้ำสาขา

สืบเนื่องจากยังไม่อาจกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการ
กนช. ขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ
ของ กนช. ได้ในขณะนี้ ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำทำหน้าที่เป็นสำนักงาน
เลขานุการของ กนช. ไปก่อน ในส่วนของหน่วยงานที่จะทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ
คณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา ก็ได้กำหนดให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค
กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่ดังกล่าว เนื่องจากปัจจุบันสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ
ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย

การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่แล้ว สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ จึงเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรและบุคลากรในการทำหน้าที่เป็นสำนักงาน เลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ได้ทันทีเมื่อ ร่างพระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ โดยอำนาจหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา มีดังต่อไปนี้ ๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา ๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำใน เขตลุ่มน้ำสาขา และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา ๓) ประสานงาน กับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำ ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ ๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ ๕) เสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการ โกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำหรือคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ รวมทั้งเสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ สาขาต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา และ ๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำและ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขามอบหมาย (ร่างมาตรา ๔๓)

๒.๗.๔ องค์กรผู้ใช้น้ำ

ร่างพระราชบัญญัตินี้บัญญัติรองรับให้บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกัน และอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกันมีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกัน เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ โดยวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ การดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำจะมีลักษณะอย่างไรให้เป็นไปตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง ทั้งนี้ สิทธิประโยชน์ในการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำตามร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำมีสิทธิร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา อย่างไรก็ดี โดยที่การจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นไปด้วยความ สมัครใจ ดังนั้น จึงไม่กระทบสิทธิของบุคคลที่จะรวมตัวกันเพื่อเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำหรือในรูปแบบอื่นตาม จารีตประเพณี หรือที่ได้จัดตั้งไว้ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หรือตามที่ได้จัดตั้งโดยกฎหมาย อื่น และไม่จำกัดสิทธิกลุ่มผู้ใช้น้ำดังกล่าวในการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๔)

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กร ผู้ใช้น้ำ จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำ ให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย และก่อนออกกฎกระทรวงดังกล่าวต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน (ร่างมาตรา ๔๕)

๒.๘ การจัดสรรน้ำ

๒.๘.๑ ประเภทของการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้แบ่งการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นสามประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การใช้น้ำตามจารีตประเพณี การรักษาระบบนิเวศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การบรรเทาสาธารณภัย และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

โดยลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔๖)

๒.๘.๒ การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง

รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องและโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นสำคัญ (ร่างมาตรา ๔๗)

๒.๘.๓ การใช้น้ำประเภทที่สอง

การใช้น้ำประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่ โดยคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ในส่วนของการโอนใบอนุญาต ให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่ได้รับใบอนุญาตประกอบการหรือดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์การใช้น้ำเดิมที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น (ร่างมาตรา ๔๘)

๒.๘.๔ การใช้น้ำประเภทที่สาม

การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของ กนช. โดยคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ในส่วนของการโอนใบอนุญาต ให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่ได้รับใบอนุญาตประกอบการหรือดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์การใช้น้ำเดิมที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น (ร่างมาตรา ๔๙)

๒.๘.๕ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สำคัญในการยื่นขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม คือ

(๑) ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต จะต้องคำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๕๐) และ

(๒) ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย โดยแผนการบริหารจัดการน้ำ อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้ ๑) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้ ๒) ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้ ๓) สถานที่กักเก็บน้ำ ๔) วิธีการใช้น้ำ ๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง ๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม ๗) วิธีการบำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น

สำหรับแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งตาม ๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำ ในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ ส่วนแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตาม ๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วม หรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก (ร่างมาตรา ๕๑)

(๓) ในการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุดที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้นำน้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ (ร่างมาตรา ๕๖)

๒.๘.๖ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำ

ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕๔)

๒.๘.๗ อัตราค่าใช้น้ำ

ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนด (๑) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม และ (๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้ (ร่างมาตรา ๕๕)

๒.๘.๘ การกำหนดมาตรการให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นการชั่วคราว

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำซึ่งไม่ได้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ปรากฏว่าการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในกลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ จึงให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยการกำหนดมาตรการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ และมีใช้มาตรการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตซึ่งเป็นมาตรการลงโทษผู้รับใบอนุญาตกรณีผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายหรือปฏิบัติผิดไปจากเงื่อนไขในใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๕๙)

๒.๘.๙ การกำหนดมาตรการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต และการกำหนดค่าปรับทางปกครอง

กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งตามมาตรา ๕๘ (สั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ และเก็บข้อมูลที่จำเป็นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ) และมาตรา ๕๙ (สั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดใช้น้ำเป็นการชั่วคราว และดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบที่เกิดต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะ) หรือไม่สามารดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๕๑ ได้ ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดค่าปรับทางปกครองวันละไม่เกินสองหมื่นบาท จนกว่าผู้รับใบอนุญาตจะปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำ (ร่างมาตรา ๖๐)

กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และในกรณีที่การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเป็นเรื่องที่ผู้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้ (ร่างมาตรา ๖๑) ทั้งนี้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา ๖๑ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ (ร่างมาตรา ๖๓)

๒.๘.๑๐ บทบัญญัติรองรับการเปลี่ยนสถานะของทรัพยากรน้ำ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดบทบัญญัติรองรับการเปลี่ยนสถานะของทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสิทธิของผู้ใช้น้ำใน ๒ กรณี ดังนี้

(๑) ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากเดิมมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะภายหลังจากวันที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต

และการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำในแหล่งน้ำนั้นที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สอง หรือการใช้น้ำประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่แหล่งน้ำดังกล่าวเปลี่ยนสถานะมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต (ร่างมาตรา ๕๒)

(๒) ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากการเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะมาเป็นทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน ให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๘ หรือผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๙ ใช้น้ำจากแหล่งน้ำนั้นได้ต่อไป จนกว่าใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามแล้วแต่กรณี จะสิ้นอายุ (ร่างมาตรา ๕๓)

๒.๘.๑๑ การเก็บรักษาเงินที่ได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ไว้เป็นค่าใช้จ่าย

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ เห็นชอบให้หน่วยงานของรัฐที่นำเสนอหลักการหรือร่างกฎหมายที่มีการขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนต่อคณะรัฐมนตรี ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ (เรื่องแนวทางการจัดตั้งทุนหมุนเวียน) โดยจัดส่งข้อมูลรายละเอียดเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองการจัดตั้งทุนหมุนเวียนตาม “กรอบคู่มือการจัดตั้งทุนหมุนเวียนของทางราชการ” ให้กรมบัญชีกลางในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกลั่นกรองการจัดตั้งทุนหมุนเวียน เพื่อให้คณะกรรมการกลั่นกรองการจัดตั้งทุนหมุนเวียนพิจารณานำเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาวินัยการเงินการคลัง และดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ประกอบกับมาตรา ๑๔ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอจัดตั้ง “ทุนหมุนเวียน” ที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือมีสถานะเป็นนิติบุคคลเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียนเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี โดยหน่วยงานของรัฐต้องจัดทำรายละเอียดในการเสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนตามหลักเกณฑ์การขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนของทางราชการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ซึ่งหลักการจัดตั้งกองทุนที่สำคัญประการหนึ่งคือ กองทุนที่จะจัดตั้งขึ้นต้องมีรายได้ที่เกิดจากการดำเนินงานของกองทุนอย่างเพียงพอเพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุน โดยรายได้ดังกล่าวต้องมีได้มาจากเงินงบประมาณแผ่นดินแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งขณะนี้ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่า หากมีการจัดตั้งกองทุนทรัพยากรน้ำ รายได้ที่ได้รับตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะเพียงพอแก่การดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนหรือไม่ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงไม่ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนทรัพยากรน้ำขึ้น

อย่างไรก็ดี โดยที่การพึงพางบประมาณประจำปีของรัฐแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอหรือเบิกจ่ายได้ทันการณ์ ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้บรรดาเงินค่าใช้น้ำที่เรียกเก็บตามมาตรา ๕๕ เงินค่าปรับทางปกครองที่ได้มาตามมาตรา ๖๐ เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๑๑ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และเงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใด ๆ และให้กรมทรัพยากรน้ำเก็บรักษาเงินค่าใช้น้ำที่เรียกเก็บตามมาตรา ๕๕

เงินค่าปรับทางปกครองที่ได้มาตามมาตรา ๖๐ เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๑๑ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เงินสนับสนุนจากรัฐบาล และเงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำไว้เต็มจำนวนเพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายดังรายต่อไปนี้ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ค่าใช้จ่าย มีดังนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของ กนช.

คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา และองค์กรผู้ใช้น้ำ เกี่ยวกับการพัฒนา บำรุงรักษา และอนุรักษ์พื้นฟูทรัพยากรน้ำ

(๒) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและวิจัย เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๓) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการสร้าง ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ร่างมาตรา ๖๓)

๒.๙ ภาวะวิกฤตน้ำ

๒.๙.๑ แผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

ได้กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะ วิกฤตน้ำขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า ซึ่งประกอบด้วย ๑) การป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำแล้ง ๒) การป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำท่วม และ ๓) การป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำเสีย โดยการจัดทำแผนให้คำนึงถึงแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา และให้จัดทำเป็น แผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตน้ำ ในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีวิกฤตน้ำเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้ ๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและ แก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ ๔) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะวิกฤตน้ำ ๕) การจัดทำ ระบบเตือนภัย ๖) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ ๗) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่ ๘) วิธีการแก้ไขปัญหาที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการตามแนวทางที่กำหนด ๙) การ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตน้ำ ทั้งนี้ การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำต้องทำให้เกิดการบูรณาการร่วมกันกับแผนการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตลอดจนแผนแม่บทที่สนับสนุนแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งและอุทกภัย และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น จากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความ เหมาะสม (ร่างมาตรา ๖๔)

เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำขึ้น แล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบและนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแผนการบริหาร จัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดส่งแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ ที่ กนช. ให้ความเห็นชอบแล้ว ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ รวมทั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำต้องติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะวิกฤตน้ำ (ร่างมาตรา ๖๕ ถึงร่างมาตรา ๖๗)

๒.๙.๒ เขตภาวะวิกฤตน้ำ

(๑) หากหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งประชาชนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำระดับลุ่มน้ำ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติอย่างเคร่งครัด ก็จะลดโอกาสในการเกิดภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรงได้ อย่างไรก็ตาม แม้จะปฏิบัติตามแผนที่มีอยู่แล้วก็ตาม แต่ยังมีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใด กรณีนี้จึงให้อำนาจ กนช. เข้ามาบริหารจัดการเพื่อกำหนดมาตรการ แนวทาง ออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำต่อไป

โดยที่การเกิดภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรงตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นความรุนแรงระดับ ๔ ซึ่งเป็นระดับสูงสุดในการแบ่งระดับสาธารณภัย ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจากภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรง จึงไม่จำเป็นต้องรอให้เกิดภัยขึ้นแล้ว จึงค่อยให้ กนช. ใช้อำนาจในการกำหนดมาตรการและแนวทางแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ เพราะกรณีดังกล่าวจะเป็นการแก้ไขปัญหาไม่ทันการณ์ ด้วยเหตุนี้ จึงได้กำหนดให้ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใด ให้ กนช. มีอำนาจประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำ และกำหนดมาตรการ แนวทาง ออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อใช้บังคับในเขตภาวะวิกฤตน้ำและพื้นที่ต่อเนื่องเพื่อป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันการณ์ เช่น กำหนดปริมาณการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม การรักษาระบบนิเวศ พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การผลิตพลังงาน การประปา หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด กำหนดวิธีการใช้น้ำและค่าธรรมเนียมการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำ ห้ามการใช้ทรัพยากรน้ำในกิจกรรมบางประเภท หรือสั่งให้ขุด เจาะ ทำลาย เคลื่อนย้ายสิ่งที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งของใด ๆ ในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาภาวะวิกฤตน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ได้กำหนดให้ กนช. มีอำนาจเสนอนายกรัฐมนตรีให้สั่งการหรือควบคุมให้มีการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเกิดประโยชน์สูงสุด มีอำนาจไกล่เกลี่ย วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการตามคำสั่งเพื่อการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ และบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดนั้น รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาตรวจสอบ และสั่งให้มีการแก้ไขแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและภาวะวิกฤตน้ำ ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ โดยการประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำ ให้ระบุว่าเป็นภาวะวิกฤตน้ำแล้ง ภาวะวิกฤตน้ำท่วม หรือภาวะวิกฤตน้ำเสีย รวมทั้งต้องระบุเขตพื้นที่หรือเขตท้องที่การปกครองอย่างชัดเจน ทั้งนี้ การกำหนดมาตรการ แนวทาง และการออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ ต้องเหมาะสมกับภาวะวิกฤตน้ำแต่ละประเภทและเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะ และเมื่อภาวะวิกฤตน้ำได้พ้นไปแล้ว ให้ กนช. ประกาศยกเลิกเขตภาวะวิกฤตน้ำ และมาตรการ แนวทาง ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๖๘ และร่างมาตรา ๖๙)

(๒) โดยที่การเกิดภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรงมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการในการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดให้ ๑) กรณีที่การดำเนินการใด ๆ ต้องขออนุญาต ขออนุมัติ หรือขอความเห็นชอบตามกฎหมายใด ให้ถือว่าได้รับอนุญาต ได้รับอนุมัติ หรือได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายนั้นแล้ว ๒) กรณี

ที่การดำเนินโครงการหรือกิจการใด ๆ ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพก่อนเริ่มดำเนินการ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดทำรายงานดังกล่าว แต่เมื่อ กนช. ประกาศยกเลิกเขตภาวะวิกฤตน้ำแล้ว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม จัดให้มีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ ในกรณีที่มีผลกระทบ ให้ดำเนินการจัดทำมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพตามความจำเป็นและเหมาะสม ๓) ในกรณีที่มีการดำเนินการใด ๆ ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการให้สอดคล้องกับความจำเป็นเร่งด่วน และฉุกเฉิน ในการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ ๔) มิให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับกับประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำที่เกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น และ ๕) ในกรณีที่มีการยื่นคำขอให้กำหนดวิธีการหรือมาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา ให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจ แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณา โดยให้ศาลคำนึงถึงเหตุผล ความจำเป็น และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสาธารณะเป็นสำคัญ ในกรณีเช่นนี้ ให้ศาลมีคำสั่งภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความขอ (ร่างมาตรา ๗๐ ร่างมาตรา ๗๗ และร่างมาตรา ๗๘)

(๓) โดยที่ปัจจุบันการดำเนินการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำแล้ง ภาวะวิกฤตน้ำท่วม และภาวะวิกฤตน้ำเสีย อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานและมีกฎหมายเกี่ยวข้องหลายฉบับ เพื่อมิให้เกิดความสับสนแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ และเพื่อให้การป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำเกิดความเป็นเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้ในพื้นที่ที่มีการประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำ ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข บรรเทา ระงับยับยั้งฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ หรือช่วยเหลือประชาชนในเขตภาวะวิกฤตน้ำ โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำเป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดให้อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามกฎหมายใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี ให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศกำหนด รวมทั้งให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการในช่วงที่มีการประกาศเขตภาวะวิกฤตน้ำ และเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี โดยให้ถือว่าบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ในการนี้ นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่ กนช. กำหนด (ร่างมาตรา ๗๒)

๒.๙.๓ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

(๑) ในการดำเนินการเพื่อป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำได้ ตามมาตรการที่ กนช. กำหนดแต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้นด้วย

โดยการชดเชยความเสียหาย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่าง มาตรา ๗๙)

(๒) ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือ สิ่งปลูกสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้ง อุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดง วัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย แต่ในกรณีฉุกเฉิน เพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะจากภาวะวิกฤตน้ำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินเพื่อ ดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ในการนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนด ค่าทดแทนการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินจากการใช้ที่ดิน ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่ เกิดขึ้นนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๘๐)

(๓) ในการเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ให้กระทำใน เวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก แต่ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่อง จากเวลาดังกล่าว หรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาดังกล่าวก็ได้ (ร่างมาตรา ๘๑)

(๔) กำหนดให้กรณีมีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออก คำสั่งกำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำตามหลักเกณฑ์ที่ พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดได้ และในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติตาม ดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทน เพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๘๒)

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกรณีที่มีสิทธิได้รับ ค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชย ความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ตามมาตรา ๗๑ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ หรือมาตรา ๘๒ (ร่างมาตรา ๘๓ และร่างมาตรา ๘๔)

(๖) กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้ เสียหายแก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้ มีขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ ผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๘๕)

(๗) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ พนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการ ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควร แก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายตาม กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ร่างมาตรา ๘๖)

๒.๑๐ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร น้ำสาธารณะไว้หลายมาตรการด้วยกัน เป็นต้นว่า

LIART

(๑) ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่อง ๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง ๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล ๓) กำหนดให้ผู้ใช้ น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ โดยการออกกฎกระทรวงจะกำหนดให้กรณีใดกระทำได้ ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดก็ได้ และในกรณีมีความจำเป็น ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ที่จะใช้หลักเกณฑ์หรือวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย (ร่างมาตรา ๘๗)

(๒) ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควรสงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. มอบหมายให้รัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๘๘)

(๓) รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้ (ร่างมาตรา ๘๙)

(๔) ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่กระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ และหากเป็นกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็น และอาจก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ (ร่างมาตรา ๙๒)

๒.๑๑ อำนาจหน้าที่และหลักเกณฑ์ทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๑) กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น การเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำนวณ หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ การเข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๙๓)

(๒) กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร (ร่างมาตรา ๙๔)

(๓) กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๙๕)

๒.๑๒ ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๑) วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ การป้องปรามและกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหากรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ดังนั้นร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้ความเสียหายที่เกิดต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นความเสียหายต่อรัฐ และกำหนดความรับผิดทางแพ่งแก่ผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ กล่าวคือ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐ หากความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยค่าสินไหมทดแทนที่ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ หมายความว่ารวมถึง ๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้ ๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม ๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น ๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล ๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล ๖) มูลค่าของทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ๗) ค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือเงินทุนที่ใช้ตาม ๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม และ ๙) ค่าเสียหายต่อเรื่องอื่น ๆ อันพึงเกิดในอนาคต ทั้งนี้ ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะตามมาตรา ๙๖ โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ (ร่างมาตรา ๙๖)

(๒) อย่างไรก็ดี กรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้กระทำตามคำสั่งของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะ และมีผลเป็นการขจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ ให้มีผลเป็นการลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ (ร่างมาตรา ๙๗)

๒.๑๓ บทกำหนดโทษ

(๑) กำหนดบทกำหนดโทษสำหรับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีโทษจำคุกหรือโทษปรับ หรือทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ โดยอัตราโทษสูงสุดตามพระราชบัญญัตินี้ คือ จำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสิบล้าน สำหรับฐานความผิดการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นกฎกระทรวงที่กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องปรามและลงโทษผู้กระทำความผิดให้เกิดความเช็ดหลาบกรณที่ทำให้แหล่งน้ำเน่าเสียจนเกิดภาวะมลพิษ

(๒) กำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดโดยความผิดที่อยู่ในข่ายเปรียบเทียบได้ คือ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๑๔ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการกำหนดลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แต่ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการกำหนดลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการอีกหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามวรรคสามโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๑๓)

(๒) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๑๑ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๑ (๖) ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ประกอบด้วย ๑) นายกรัฐมนตรี เป็น

ประธานกรรมการ ๒) รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย จำนวนสี่คน เป็นรองประธาน กรรมการคนที่หนึ่ง รองประธานกรรมการคนที่สอง รองประธานกรรมการคนที่สาม และรองประธาน กรรมการคนที่สี่ ๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการสำนักงานปริมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) และให้อธิบดีเป็น กรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของกรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็น ผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๑๑๔)

(๓) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้ในวาระเริ่มแรกให้นำแผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหาร ทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไข ภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๑๕)

(๔) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตาม มาตรา ๔๘ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการ ออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทสามตามมาตรา ๔๙ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้ น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๖ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๖ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และ เมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่ง ไม่อนุญาต (ร่างมาตรา ๑๑๖)

(๕) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้ภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้รัฐบาลเสนอกฎหมายจัดตั้งส่วนราชการซึ่งมีฐานะเป็นกรม เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงาน เลขานุการของ กนช. และสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ สาขาตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ให้สอดคล้องกับการจัดตั้งส่วนราชการ ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันและแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยกรมทรัพยากรน้ำ และการปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำและ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพียงชั่วคราว เพื่อรอการเปลี่ยนถ่ายให้ส่วนราชการที่จะจัดตั้งขึ้นซึ่งมีฐานะ เป็นกรม ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมารับภารกิจต่อไป (ร่างมาตรา ๑๑๗)

๒.๑๕ อัตราค่าธรรมเนียม

กำหนดให้ค่าธรรมเนียมสำหรับคำขอต่าง ๆ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภท ที่สอง ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ใบแทนใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการโอน ใบอนุญาต เป็นไปตามอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมด้วย

LI RT

ภาคผนวก ข

รายชื่อกฎหมายลำดับรอง (อนุบัญญัติ) ออกตาม
(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... จำนวน ๓๕ ฉบับ

รายชื่อกฎหมายลำดับรอง (อนุบัญญัติ) ออกตาม
(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... จำนวน ๓๕ ฉบับ

๑) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๕ กำหนดค่าธรรมเนียม ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๒) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๖ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใด

๓) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๗ กำหนดโครงการหรือกิจกรรมด้านทรัพยากรน้ำสาธารณะอันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่ กนช. ประกาศ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ เปิดเผยแพร่ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลต่อประชาชน จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียก่อนการดำเนินการ รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว

๔) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๘ กำหนดสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภค ในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ และการใช้น้ำตามจารีตประเพณี หรือเพื่อการอื่นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น ซึ่งอาจใช้น้ำนั้น

๕) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๑๒ การคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ ในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

๖) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๑๔ กำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ

๗) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๑๕ กำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมด้านทรัพยากรน้ำ สาธารณะอันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง รวมทั้งประกาศกำหนดประเภท ของโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๒๐ วรรคสาม

๘) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๑๕ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ใกล้เคียงและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่าง คณะกรรมการลุ่มน้ำ

๙) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๒๐ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

๑๐) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๒๔ กำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ และคณะทำงาน

๑๑) พระราชกฤษฎีกา ตามมาตรา ๒๖ การกำหนดลุ่มน้ำและแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้าย พระราชกฤษฎีกา

๑๒) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๒๙ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๒) (๓) และ (๔)

LI RT

๑๓) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๓๕ กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

๑๔) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๓๕ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอ กนช.

๑๕) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๓๕ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา การยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ตาม ๓๕(๙)

๑๖) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๔๐ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการลุ่มน้ำสาขา ตาม มาตรา๔๐(๑)

๑๗) กฎกระทรวงตามมาตรา ๔๔ กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการ การจัดตั้ง ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำ

๑๘) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๔๖ ประกอบ มาตรา ๔๗ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำแต่ละประเภทสำหรับแต่ละลุ่มน้ำ

๑๙) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๔๘ คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาต รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต การใช้น้ำประเภทที่สอง

๒๐) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๔๙ คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาต รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต การใช้น้ำประเภทที่สาม

๒๑) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๕๔ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม

๒๒) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๕๕ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ และอัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม ในแต่ละลุ่มน้ำ

๒๓) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๕๘ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ และควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

๒๔) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๖๐ กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครอง เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

๒๕) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๖๓ กำหนดหลักเกณฑ์ การใช้จ่ายเงินและการเก็บรักษาเงินค่าใช้น้ำ

๒๖) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๗๑ กำหนดค่าทดแทน ให้ผู้กักเก็บน้ำซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งน้ำที่แบ่งปันน้ำ เพื่อประโยชน์สาธารณะตามคำสั่งของ กนช.

๒๗) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๗๙ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ

๒๘) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๘๐ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

๒๙) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๘๒ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลในกรณีมีความจำเป็นต้องให้บุคคลใดต้องปฏิบัติการใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

๓๐) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๘๓ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางต่อศาลหรือสำนักงานทรัพย์สิน หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินหรือธนาคารพาณิชย์ที่เป็นรัฐวิสาหกิจ และวิธีการในการรับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย

๓๑) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๘๗ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

๓๒) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๘๙ กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

๓๓) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๙๐ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข กำหนดค่าทดแทนให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหายหรือขาดประโยชน์ในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

๓๔) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๙๔ บัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่

๓๕) กฎกระทรวง ตามมาตรา ๑๑๒ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบ

ภาคผนวก ค

การกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระยะยาว

Legislative Institutional Repository of Thailand

การกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระยะยาว

การกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระยะยาว

ให้คำนึงถึงทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า (Sustainable Development Goals) ตัวชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำของ AWDO/ADB (ADB ๒๐๐๗) รวมทั้งนโยบาย มาตรการ เครื่องมือ ที่กำหนดขึ้น เพื่อให้เกิดการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อาทิเช่น การจัดทำฉลากการวัดร่องรอยการใช้น้ำ หรือ Water Footprint : WF บนผลิตภัณฑ์ นโยบายด้านการแทนคุณระบบนิเวศ(PES) เพื่อนำรายได้จากคนหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศมาใช้ในการบำรุงและรักษาระบบนิเวศต่อไป รวมทั้งประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๑) ทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า (Sustainable Development Goals)

เมื่อปี ๒๕๕๘ องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่ โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่ ปี ๒๕๕๘ ถึง ปี ๒๕๗๓ ครอบคลุมระยะเวลา ๑๕ ปี ประกอบไปด้วย ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์

- ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่
- ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
- สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
- สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน
- สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน
- สร้างหลักประกันให้ทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่เอื้ออำนวย เชื่อถือได้ และยั่งยืน
- ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลผลิต และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน
- สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุม และยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม
- ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
- ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน
- สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน

- ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ
- อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ปกป้อง ป่าไม้ และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของที่ดิน และฟื้นฟูสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสียดิน ความหลากหลายทางชีวภาพ
- ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ
- เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน

“น้ำ” ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๖ : สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

ข้อ	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
๖.๑	บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่ย่อมเยาภายในปี ๒๕๗๓	ร้อยละของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย
๖.๒	บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรม และยุติการขับถ่ายในที่โล่ง โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อความต้องการของผู้หญิง เด็กหญิงและกลุ่มที่อยู่ใต้สถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี ๒๕๗๓	ร้อยละของประชากรที่ใช้บริการสุขอนามัยได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการล้างมือด้วยสบู่และน้ำ
๖.๓	ยกระดับคุณภาพน้ำ โดยลดมลพิษ ขจัดสารพิษและลดการปล่อยสารเคมีและวัสดุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านกระบวนการลงครึ่งหนึ่ง และเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่ทั่วโลก ภายในปี ๒๕๗๓	๖.๓.๑ ร้อยละของน้ำเสียได้รับการบำบัดอย่างปลอดภัย ๖.๓.๒ ร้อยละของแหล่งน้ำ (เช่น มหาสมุทร, ทะเล, ทะเลสาบ แม่น้ำ, ธารน้ำ, คลอง หรือ สระน้ำ) ที่มีคุณภาพน้ำโดยรอบที่ดี
๖.๔	เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วน และสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำ ภายในปี ๒๕๗๓	๖.๔.๑ ร้อยละความเปลี่ยนแปลงของการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในช่วงเวลาที่ผ่านมา ๖.๔.๒ ร้อยละของปริมาณน้ำที่สามารถใช้ประโยชน์ที่ถูกใช้ไปโดยรวม โดยนำความต้องการน้ำของสิ่งแวดล้อมมาพิจารณาร่วมด้วย
๖.๕	ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ รวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสม ภายในปี ๒๕๗๓	ระดับการดำเนินการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ
๖.๖	ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบ ภายในปี ๒๕๖๓	ร้อยละการเปลี่ยนแปลงในบริบทของระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำทุกระยะเวลา
๖.a	ขยายความร่วมมือระหว่างประเทศและการสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาในกิจกรรมและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับน้ำและสุขอนามัย ซึ่งรวมถึงด้านการเก็บน้ำ การจัดเก็บ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการน้ำเสีย เทคโนโลยีการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่	จำนวนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการในด้านที่เกี่ยวข้องกับน้ำและสุขอนามัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนบูรณาการ ใช้จ่ายของรัฐบาล
๖.b	สนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำและสุขอนามัย	ร้อยละของหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งและวางนโยบาย ปฏิบัติการ และกระบวนการปฏิบัติดำเนินงานเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการจัดการน้ำและสุขอนามัย

๒) ความท้าทาย/ประเด็นสำคัญ จากคำขวัญวันน้ำโลก เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

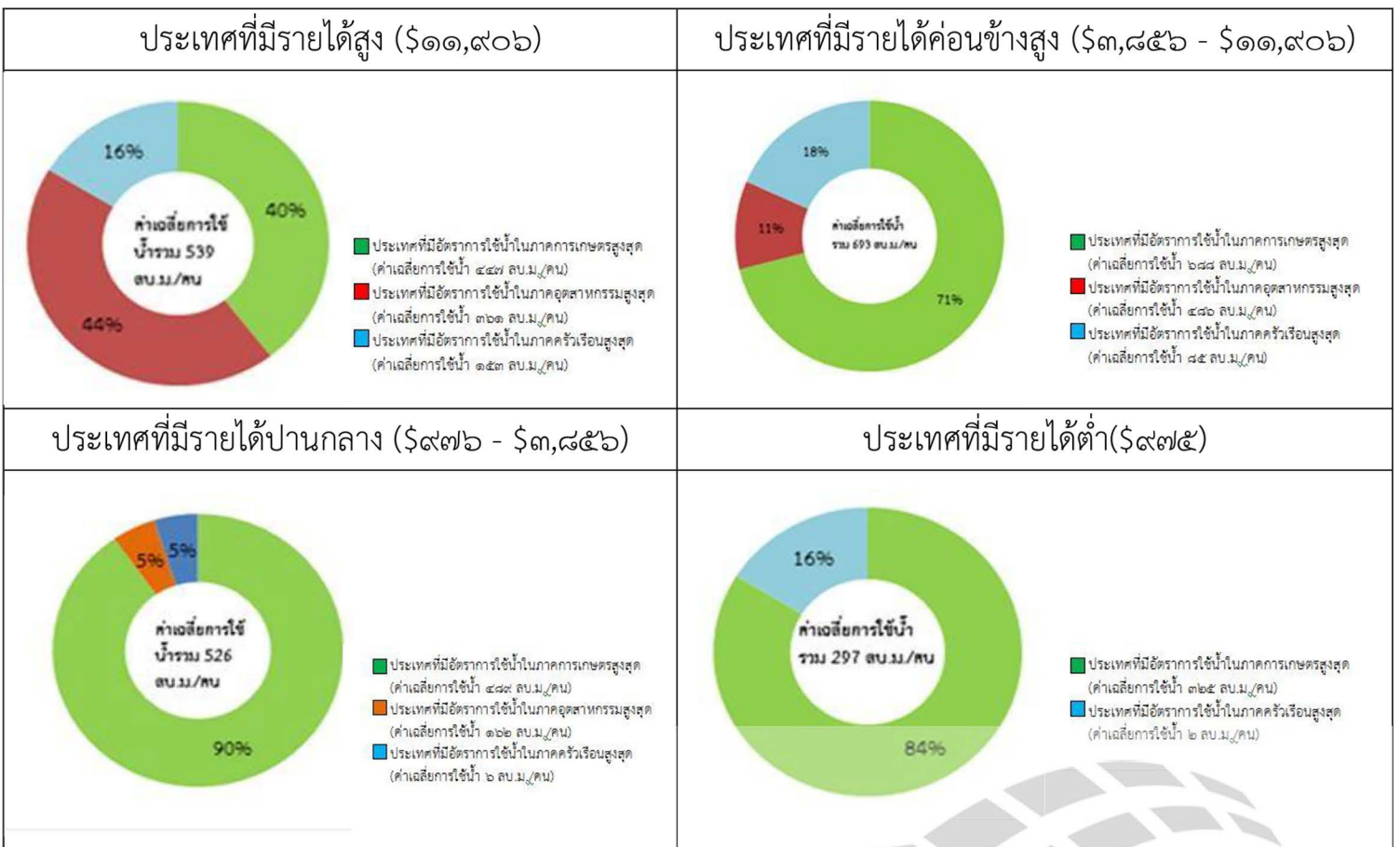
องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้กำหนดคำขวัญวันน้ำโลก เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙ ว่า

"Water and Jobs" หรือ "น้ำและการพัฒนาอาชีพ" โดย นายบัน คี มูน เลขาธิการสหประชาชาติ(UN) ได้เรียกร้องให้ประชาคมโลกใช้น้ำอย่างรับผิดชอบ เพื่อให้คนจนและคนรวยได้รับน้ำอย่างเท่าเทียมกันในราคาที่หาซื้อได้ สิ่งท้าทายคือ การอนุรักษ์น้ำ รักษาคุณภาพของน้ำ และปริมาณน้ำ รวมทั้งยกระดับความรู้เรื่องการหมุนเวียนน้ำมาใช้ใหม่ ในกรณีนี้ ได้ผลักดัน "แผนปฏิบัติการ" ในอีก ๒๕ ปีข้างหน้า ให้ทั่วโลกมีน้ำสะอาดไว้ดื่มกิน และทำการเกษตรอย่างทั่วถึงในปี ๒๕๖๘ พร้อมทั้ง ตั้งเป้าเพิ่มการลงทุนในการจัดหาน้ำทั่วโลกขึ้นเป็นปีละ ๑๘๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม

๓) กรอบแนวคิดในการกำหนดดัชนีชี้วัดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้านทรัพยากรน้ำ

ผลจากการศึกษาในระดับโลก พบว่า อัตราการใช้น้ำเฉลี่ย ผลผลิตของการใช้น้ำ และค่าดัชนี

ความมั่นคงด้านน้ำ มีความสัมพันธ์กับระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว (GDP per capita) ของประเทศ (แบ่งเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง ต่ำ) ดังนี้

กรอบแนวคิดในการกำหนดดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำในบริบทของไทย มีการศึกษาหลายฉบับ อาทิเช่น การศึกษาดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำที่อ้างอิงจากบทความ “ความมั่นคงด้านน้ำกับการพัฒนาเศรษฐกิจ” ของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตต์ คุณธนกุลวงศ์ ซึ่งอ้างอิง AWDO/ ADB (ADB, ๒๐๐๗) มีข้อเสนอเกี่ยวกับ ดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำ ๕ ด้าน ดังนี้

- ด้านน้ำพื้นฐาน ประกอบด้วย ปริมาณน้ำดิบ น้ำบริโภค น้ำสุขาภิบาล
- ด้านน้ำยังชีพ ประกอบด้วย การใช้น้ำ น้ำเพื่ออาหาร
- ด้านน้ำเพื่อพัฒนา ประกอบด้วย ชลประทาน ประมง อุตสาหกรรม
- ด้านน้ำในอนาคต ประกอบด้วย ฟรุตปรินซ์ การเพิ่มของประชากร
- พิบัติภัยด้านน้ำ ประกอบด้วย น้ำท่วม น้ำแล้ง

กรณีของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอื่นๆพบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในเรื่องน้ำพื้นฐาน มีศักยภาพต่ำในด้านน้ำยังชีพ น้ำอนาคตและผลิตภาพของการใช้น้ำ ข้อมูลสถานะของความมั่นคงด้านน้ำในด้านต่างๆของไทยเปรียบเทียบกับโลกและอาเซียน แสดงในตาราง

หัวข้อ	องค์ประกอบ	ระดับโลก		ระดับเอเชีย		ระดับอาเซียน		ไทย
		ค่าเฉลี่ย	ลำดับ	ค่าเฉลี่ย	ลำดับ	ค่าเฉลี่ย	ลำดับ	
น้ำพื้นฐาน	๑. ปริมาณน้ำจืดที่หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่(ลบ.ม./คน)	๒๒,๑๖๗	๗๙	๑๐,๘๕๔	๑๕	๑๙,๒๐๕	๘	๖,๓๘๒
	๒. น้ำบริโภค (ลบ.ม./คน)	๘๔	๔๖	๘๔	๙	๘๕	๓	๙๘
	๓. น้ำเพื่อสุขาภิบาล (ลบ.ม./คน)	๖๗	๑๕	๗๐	๖	๗๑	๒	๙๖
น้ำยังชีพ	๑. ปริมาณการใช้น้ำ (ลบ.ม./คน)	๕๑๑	๑๒	๘๔๒	๙	๕๓๑	๗	๑,๓๙๑
	๒. น้ำบริโภค (ลบ.ม./คน)	๘๔	๔๖	๘๔	๙	๘๕	๓	๙๘
	๓. น้ำเพื่ออาหาร น้ำเกษตร (ลบ.ม./คน)	๓๕๔	๑๕๙	๗๑๒	๗	๔๒๔	๑	๑,๓๒๒
น้ำเพื่อพัฒนา	๑. น้ำเพื่อชลประทาน (%)	๑๙	๔๙	๔๑	๓๐	๑๘	๓	๒๕
	๒. น้ำอุตสาหกรรม (ลบ.ม./คน)	๙๗	๖๘	๖๐	๑๘	๔๙	๔	๓๔
	๓. น้ำพลังงาน (%)	๓๑	๘๙	๒๐	๒๓	๑๔	๖	๔
	๔. น้ำเพื่อประมงน้ำจืด (ลบ.ม./คน)	๓๔๖,๗๓๔	๔	๑,๒๔๑,๓๒๓	๔	๕๘๒,๕๕๘	๒	๑,๓๘๕,๘๐๑
พิบัติภัย	๑. น้ำท่วม (US\$)	๓,๕๔๓,๑๐๘	๓	๘,๖๗๐,๐๙๒	๒	๖,๐๐๒,๘๘๘	๑	๔๑,๐๕๑,๕๙๒
	๒. น้ำแล้ง (US\$)	๑,๒๖๑,๕๓๑	๒๒	๑,๘๙๖,๗๗๐	๕	๒๓๙,๕๑๒	๒	๔๒๔,๓๐๐
น้ำอนาคต	๑. การเพิ่มของประชากร (%)	๑.๓	๑๓๗	๑.๔๓	๓๘	๑.๓๑	๑๐	๐.๔๓
	๒. การเพิ่มของประชากรเมือง (%)	๖๓	๑๔๗	๕๙	๓๐	๕๙	๗	๔๒
	๓. ฟรุตปรินซ์ (ลบ.ม./คน)	๑,๓๓๘	๗	๑,๓๐๔	๒	๑,๖๙๗	๒	๒,๒๒๓
ผลิตภาพของกา ใช้น้ำ	๑. GDP (ล้าน US\$)	๓๔๓,๕๓๐	๒๙	๔๔๕,๗๙๙	๗	๑๕๑,๒๒๔	๒	๓๑๘,๙๐๗
	๒. ผลิตภาพ (US\$/น้ำ ๑ ลบ.ม.)	๘๑	๑๓๒	๔๑๓	๑๓๒	๑๑๗.๓	๖	๓.๖
	๓. ผลิตภาพเกษตร (US\$/น้ำ ๑ ลบ.ม.)	๓๙๒	๑๒๔	๓๓.๘	๑๘	๑๖๒.๕	๗	๐.๓๒
	๔. ผลิตภาพอุตสาหกรรม (US\$/น้ำ ๑ ลบ.ม.)	๑๖๙.๑	๖๓	๖๙.๕	๘	๑๒๑.๖	๔	๕๑.๒

การเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำทั้งในภาพรวม ภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้า เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตสินค้าทางการเกษตรและมีสัดส่วนแรงงานภาคการเกษตรมากที่สุดของประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนแรงงานภาคการเกษตรของประเทศเดนมาร์ก ฟินแลนด์ เนเธอร์แลนด์ ออสเตรเลียและไทย พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนแรงงานภาคการเกษตรต่อแรงงานทั้งหมดมากที่สุดคือ ร้อยละ ๓๘.๒ โดยคิดเป็นมูลค่า GDP ภาคการเกษตรต่อทั้งหมด เพียงร้อยละ ๑๒.๒ (สัดส่วนแรงงานภาคการเกษตรต่อ GDP ทั้งหมดเท่ากับ ๓:๑) ขณะที่ประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านเกษตรอุตสาหกรรมมีสัดส่วนแรงงานภาคการเกษตรต่อ GDP ทั้งหมดเท่ากับ ๒:๑ และ ๑:๑ ดังนั้น ถ้าประเทศไทยสามารถปรับสัดส่วนแรงงานภาคการเกษตรต่อ GDP ทั้งหมด ให้เป็น ๑:๑ โดยการเพิ่มผลิตภาพด้านการเกษตรได้แล้ว จะมีโอกาสที่ประเทศไทยสามารถเพิ่ม GDP ในภาพรวมได้อีกประมาณ ร้อยละ ๑

ประเทศ	สัดส่วนแรงงาน (ภาคการเกษตร/ ทั้งหมด)	GDP (ภาคการเกษตร/ ทั้งหมด)	สัดส่วนแรงงานภาค การเกษตรต่อ GDP ทั้งหมด
เดนมาร์ก	ร้อยละ ๒.๖	ร้อยละ ๑.๓	๒:๑
ฟินแลนด์	ร้อยละ ๔.๔	ร้อยละ ๒.๗	๑.๖:๑
เนเธอร์แลนด์	ร้อยละ ๒.๖	ร้อยละ ๒.๘	๐.๙๒:๑
ออสเตรเลีย	ร้อยละ ๓.๖	ร้อยละ ๓.๗	๐.๙๗:๑
ไทย	ร้อยละ ๓๘.๒	ร้อยละ ๑๒.๒	๓:๑

๔) ร่องรอยการใช้น้ำ (Water Footprint)

ปัจจุบันประเทศต่างๆ เริ่มหันมาให้ความสำคัญในการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยพัฒนาเครื่องมือวัดร่องรอยการใช้น้ำหรือ Water Footprint : WF เพื่อเป็นดัชนีวัดปริมาณการใช้น้ำของสินค้าและบริการ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับมาตรการกีดกันทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากหลายประเทศได้มีการดำเนินการด้าน WF ในหลายสินค้าแล้ว

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ระบุว่า หากทั่วโลกยังคงใช้น้ำในอัตราปัจจุบันตามการเพิ่มขึ้นของประชากรทั่วโลกแล้ว ในปี ๒๕๖๗ ซึ่งจะมีประชากรกว่า ๘.๑ พันล้านคน คาดว่าประชากรทั่วโลกขาดแคลนน้ำเฉลี่ย ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร/คน/ปี โดยไทยถูกจัดเป็น ๑ ใน ๑๐ ของประเทศที่ใช้น้ำมากที่สุด รองจาก อินเดีย จีน สหรัฐอเมริกา ปากีสถาน และญี่ปุ่น โดยน้ำที่นำไปใช้ส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อการส่งออกเฉลี่ย ๒,๑๓๑ ลูกบาศก์เมตรต่อคนต่อปี

๕) การแทนคุณระบบนิเวศ (PAYMENT FOR ECOSYSTEM SERVICES: PES)

PES เป็นวิธีการหรือกลุ่มของวิธีการต่างๆ ที่วางอยู่บนหลักการ“ผู้ที่ได้รับประโยชน์เป็นผู้จ่าย” ซึ่งจะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศให้เกิดความยั่งยืน โดยให้ผู้ที่ได้รับบริการจากระบบนิเวศจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ทำหน้าที่อนุรักษ์ ซึ่งโดยทั่วไปได้แก่ ชุมชน กลไก PES จึงเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยสนับสนุนชุมชนหรือเกษตรกรในชนบทให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเชื่อมโยงกับนักลงทุนจากภายนอก นอกจากนี้ PES ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเกิดผลระยะยาวต่อความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตด้านต่างๆ เนื่องจาก PES ยังเป็นแนวคิดใหม่สำหรับประเทศไทย คำนิยามที่กำหนดขึ้น อาจมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง

แนวความคิดในการกำหนดให้บุคคลหรือกลุ่มคนที่ดูแลรักษาระบบนิเวศและธรรมชาติ ควรจะได้รับค่าชดเชยหรือผลตอบแทน และบุคคลหรือกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศควรจะต้องจ่ายเพื่อแลกเปลี่ยนกับประโยชน์ที่ได้รับ โดยรูปแบบของการชดเชยหรือการให้ผลตอบแทนอาจจะอยู่ในรูปของตัวเงิน การลดหย่อนภาษีหรือค่าธรรมเนียม ความมั่นคงในการถือครองที่ดิน หรือการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยปัจจุบัน ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้ดำเนินการในเรื่องการแทนคุณระบบนิเวศแล้ว ได้แก่ ประเทศเวียดนาม และ ประเทศอินโดนีเซีย ส่วนประเทศกัมพูชา อยู่ระหว่างการดำเนินการ

LIRT

๖) แนวทางการบริหารจัดการน้ำที่ประสบผลสำเร็จของประเทศต่างๆ

(๑) ประเทศอิสราเอล

อิสราเอลเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการบริหารจัดการน้ำตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง แม้มีข้อจำกัดด้านสภาพภูมิประเทศ นโยบายหลักสำคัญ คือ การประหยัดน้ำ การนำน้ำกลับมาผ่านกระบวนการเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำน้ำทะเลมาสกัดเป็นน้ำจืด วิธีทำการเกษตรของประเทศอิสราเอล ใช้ระบบน้ำหยด หรือ drip irrigation เป็นการนำปุ๋ยผสมกับน้ำ ทำให้ทั้งน้ำและปุ๋ยถูกส่งไปถึงรากของพืชโดยตรง สามารถประหยัดได้ถึง ๑ ใน ๓ รวมทั้งข้อดีของระบบน้ำหยดคือลดการระเหยของน้ำ ลดความต้องการในการใช้ปุ๋ยและสารเคมี และเป็นการควบคุมโรคที่เกิดกับต้นไม้ ทำให้ไม่ค่อยมีวัชพืช สำหรับน้ำที่นำมาใช้ด้านการเกษตรนั้น ร้อยละ ๘๕ เป็นน้ำใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการคัดกรองสิ่งสกปรกและสารพิษ โดยใช้จุลินทรีย์ ในการย่อยสลายสิ่งต่างๆ นอกจากนี้ กลุ่มองค์กรภาคเอกชนได้มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการร่วมมือกับภาครัฐในการ **สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับวิกฤติน้ำ ส่งเสริมการกักเก็บน้ำ และพยายามสร้างจิตสำนึกแก่คนในชาติตั้งแต่เยาว์วัย**

(๒) ประเทศออสเตรเลีย

ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีความโดดเด่นในการจัดการบริหารภาคเกษตรและการสร้างรากฐานอันแข็งแกร่งในภาคการเกษตร โดยใช้เวลาในการดำเนินการปฏิรูปภาคเกษตรประมาณ ๒๐ ปี จนกลายเป็นมหาอำนาจทางสินค้าเกษตรประเทศหนึ่งของโลก มาตรการสำคัญ อาทิ

- การวางนโยบายภาครัฐอย่างมีวิสัยทัศน์ กำหนดขอบระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ให้ชัดเจน
- สร้างและพัฒนาจุดเด่นของประเทศ ให้เป็นจุดแข็งและจุดแกร่งของโลก
- สำรองและทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติของประเทศทั้งหมด ทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ
- สร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงทางการเกษตรเพื่อเพิ่มทั้งคุณภาพและปริมาณในผลผลิตทางการเกษตร
- ปรับโครงสร้างภาคเกษตร โดยการลดแรงงานภาคการเกษตร และเพิ่มแรงงานด้านอุตสาหกรรมและบริการให้มากขึ้น ผ่านการพัฒนาการศึกษาของประชาชนในประเทศ

(๓) ประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์ได้กำหนดกลยุทธ์การอนุรักษ์น้ำ เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการน้ำ โดย **กลยุทธ์การอนุรักษ์น้ำ ประกอบด้วย การสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนเห็นคุณค่าของน้ำว่า น้ำมีราคามีต้นทุน ทั้งต้นทุนในการผลิต และต้นทุนในการบำบัดน้ำเสียเพื่อเป็นน้ำที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก**

สรุปประเด็นสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระยะยาว

เพื่อให้สามารถวัดความสำเร็จของการพัฒนาการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำด้านความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ได้อย่างเป็นรูปธรรม ควรมีการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และผลสัมฤทธิ์ ของแต่ละด้าน ให้มีรายละเอียดที่ชัดเจนในแต่ละกิจกรรมของแต่ละช่วงของแผนการพัฒนาทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และเป็นตัวชี้วัดสากลซึ่งสามารถเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในระดับอาเซียน เอเชีย และระดับโลก

ตัวอย่าง: การชี้วัดด้านความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ที่สำคัญและที่ควรกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระยะยาว

■ **ตัวชี้วัดด้านความมั่นคงด้านน้ำ**

- ด้านครัวเรือน: การเข้าถึงน้ำภาคครัวเรือน
- ด้านเศรษฐกิจ: การเข้าถึงน้ำภาคเกษตรยังชีพ การเข้าถึงน้ำภาคเกษตร การเข้าถึงน้ำภาคอุตสาหกรรมครัวเรือน การเข้าถึงน้ำภาคภาคอุตสาหกรรม และการใช้น้ำเพื่อพลังงาน
- ด้านชุมชนเมือง: การเข้าถึงน้ำภาคบริการ การเข้าถึงน้ำในชุมชนเมือง
- ด้านสิ่งแวดล้อม: การใช้น้ำเพื่อนิเวศ ปริมาณน้ำท่าเพื่อรักษาระบบนิเวศ พื้นที่ป่าปกคลุม
- ด้านภัยพิบัติ: การลดความเสียหายด้านน้ำท่วม การลดความเสียหายด้านน้ำแล้ง การลดความเสียหายด้านน้ำเสีย และการจัดทำฝังกุ่มน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม
- ด้านคลังข้อมูล: การเข้าถึงระบบคลังข้อมูลของประชาชน

■ **ตัวชี้วัดด้านความมั่งคั่งด้านน้ำ**

- ด้านรายได้: GDP
- ด้านผลผลิตการใช้น้ำ: การใช้น้ำรวม การใช้น้ำภาคการเกษตร การใช้น้ำภาคอุตสาหกรรม

■ **ตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนด้านน้ำ**

- ด้านการมีส่วนร่วม: การมีส่วนร่วมกับค่านิยมเรื่องคุณค่าน้ำ
- ด้านสิ่งแวดล้อม: การจัดทำฉลาก WF การแทนคุณระบบนิเวศ (PES) การนำน้ำเสียมาใช้ใหม่
- ด้านอื่นๆ: การใช้เครื่องมือ SEA และงบประมาณในการวิจัยและพัฒนา (R&D)

การกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระยะยาว จะต้องมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ (๒๐ ปี: พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และให้มีการถ่ายทอดลงสู่การปฏิบัติ ตามช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๙) ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๗๐-๒๕๗๔) ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๗๕-๒๕๗๙) เพื่อให้เป็นกรอบ ในการอนุมัติงบประมาณและแผนงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

ภาคผนวก ง
ตารางระยะเวลาการปฏิรูป

ตารางระยะเวลาการปฏิรูป

กิจกรรม	ระยะที่ ๒ ของการปฏิรูป (พฤศจิกายน ๒๕๕๘ – เมษายน ๒๕๖๐)																				ระยะที่ ๓ ของการปฏิรูป (กรกฎาคม ๖๐ เป็นต้นไป)
	๒๕๕๘		๒๕๕๙										๒๕๖๐								
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ธ.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	
<p>๑. ผลักดันร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ...</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ศึกษา วิเคราะห์และจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ... ▪ ตราพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ... ▪ จัดทำกฎหมายลำดับรอง (อนุบัญญัติออกตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ จำนวน ๓๕ ฉบับ) 																					
<p>๒. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒-๑๕ <ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำและระดับลุ่มน้ำสาขา ๒๕๔ ลุ่มน้ำสาขา ▪ การจัดทำผังลุ่มน้ำ/การกำหนด Zoning การใช้ประโยชน์ที่ดิน <ul style="list-style-type: none"> - การวางผังลุ่มน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำหลัก/ ๒๕๔ ลุ่มน้ำสาขา - การกำหนดเขต Zoning การใช้ประโยชน์ที่ดิน ▪ เร่งรัดการพัฒนาลังข้อมูลทรัพยากรน้ำแห่งชาติ <ul style="list-style-type: none"> - การบริหารจัดการแผนงานและงบประมาณ - แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ICT - การจัดทำมาตรฐาน/หลักเกณฑ์อ้างอิงทางวิชาการ - การพัฒนาบุคลากรและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - การพัฒนาแผนอื่นให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผน ▪ การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน <ul style="list-style-type: none"> - การจัดตั้งองค์กรลุ่มน้ำ/เครือข่ายลุ่มน้ำ - สร้างความเข้มแข็ง/ให้องค์ความรู้ 																					

